

ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΣ
SEV

MVLIERV M

LAVATIO, QVAM PUR-
GATIONEM PER AQVAM
FRIGIDAM VOCANT, ITEM

*vulgaris de potentia Lamiarum opinio, quod
utraq; DEO, Natura omni iuri
& probata consuetudini sit
contraria.*

Candida brevis & dilucida
oratio.

Autore

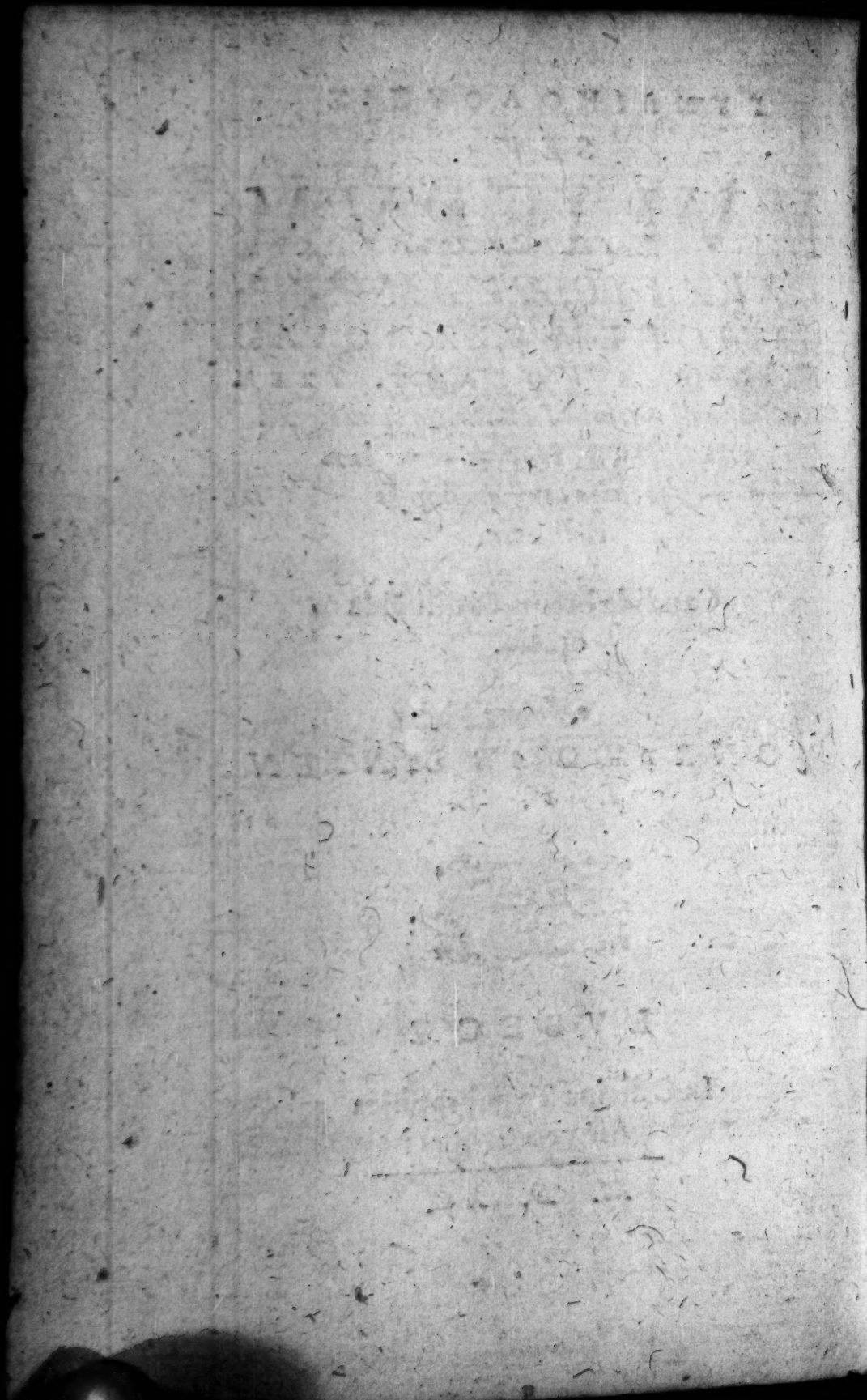
CONRADO AB ANTEN
I. V. L.

L V B E C Æ

In Officina Typographica
Assweri Crögeri

M. D. XC.

REVEREN^z

DISSIMO ET ILLV.

STRISSIMO PRINCIPI AC

DOMINO, DOMINO IOHANNI

ADOLPHO Archiepiscopo Bremensi, Episco-

po LVBIGENSI, Hæredi Noruuegia, Schlei-

suigia, Holsatia, Stormaria, & Dithmarsia

Duci, in Oldenburg & Delmenhorst

Comiti, &c. Domino meo

clementissimo.

I PERSARVM

Reges Cyrus turbi-

dam & Artaxerxes

è manu rustici frigi-

dam aquam, non ob

precium, sed tempestiuam rei oblatio-

nem summo desiderio acceptauerunt,

Reuerendissime & Illustrissime Prin-

ceps, certa spe foueor Reuerendissimam

& Illustrissimam Cels. T. hoc meum

munusculum non esse dedignaturam,

A 2

non

non quòd tam sui nobilitate commen-
detur, quàm quòd iam commodum qua-
si in theatro spectandum exponat, quo-
modo in hac postrema temporum fece-
etiam nonnulli, qui ad clauos Rerum
publicarum sedent, effascinentur, ex-
cæcentur & seducantur: atq; ut omnes,
quos supremus ille iudex Deus ad con-
seruationem mundanæ harmoniæ sub-
delegauit, olimq; ad commissi gregis cal-
culum in tremendo τῆς δίκης οὐρανίου tri-
bunali reuocabit, videre habeant, ne
scripti iuris relictis Scipionibus in lu-
brica ista, ab ethnicis carnificibus, sor-
tilegis, diuinatoribus, & lictoribus, ex
humano sanguine & ærumna uiuenti-
bus, excogitata & trita semita sup-
plantentur. Quamuis autem non de-
fore sciam, qui hoc institutum meum
Nemesi, vel affectioni potius quàm can-
dori sint ascripturi: id tamen Verita-
tem

tem ipsam testari non cunctor, me in-
genuè solùm hoc astruere, quod ex le-
ctionibus, meditationibus, & collatio-
nibus ferè triennialibus, in quas inspera-
tum & immeritum me Diaboli inuidia
intruserat, & ex quibus nunc Dei cle-
mentia quasi postliminio reduxit, ob-
seruavi, & indubitatè conclusi. Re-
uerendissimam & Illustrissimam Cels.
T. humilimè & obnixè rogo, vt dex-
trè profectum dextrè suscipiat. Quam
Diuinæ tutelæ fœliciter & diuturnè
gubernandam seriò commendo. Lu-
becæ ipso Margaretæ, Anno 1590.

Reuerendissimæ & Illustris-
simæ Celsitudinis T.

Humilimus cliens,

Conradus ab Anten

I. V. L.

A 3

DE

DE AVTORIS SCRIBENDI ET VETERVM
PVRGANDI CAUSA.

CAP. I.

VO D quidam Theologorum, Patriarcha Iacob coniugem Rachaelem ex Mesopotamia, patris Laban Idola non auaritia, sed pristina religionis zelo, secum tulisse suspicati fuerint, non sine pregnantibus est rationibus. Quanta namq, molis sit, prauitatem, & ψευδῆς δόξης, αἰνως τὰς τῶν ἀνδρῶν ψυχὰς προκαταλαμβάνουσαι ἐν κοφῆς μονῶν, ἀλλὰ καὶ τιφλὲς ἀπεργάζωνται, ut Galenus scripsit, quas rudes animi semel imbiberunt, eradere, sexcenta & luctuosa passim extant testimonia. Quod Cacoëthes, ut in primis Ecclesia Dei cunabulis insanabile, sic aua hoc nō nostro perdurare & ingrauescere perpetuis deflendum est lachrimis. Eius fecis licet perplurima sint, minimum tamen non est, quod de Lamiarum, per aquam frigidam purgatione, quadam Romani Imperij Ciuitates Germana, quaeq, excussis antiquitatum tenebris, in clarissima Euangelij luce triumphant, ex gentilismo, vel reseruauerunt, vel ex situ, quasi postliminio vindicauerunt,

vunt, & in usum feruentissimum reduxerunt.
Alterum nec minoris impietatis reum, quod de
Lamiarum incredibili potentia & arte, in vul-
gus disseminatum est falsissimè.

Quamuis autem in hac Palastra, me præ-
cesserint in Theologia, Medicina & Philosophia
doctissimi, iuxta Clarissimi, qui exastuantem
hanc Diaboli, carnificum, & inquisitorum quo-
rundam audaciam, libellis aliquot reprimere
studuerint: cum tamen absurdum non sit, δῖς
καὶ τῆς τοῦ καλῶς, Vt Plato lib. 6. τῶν νομ. in-
stam me reprehensionem deuitaturum sperem, si
de re viraq; non affectionis, vel affectationis sed
gloria diuina & Reipub. studio, pauca, noua,
necessaria & verissima, cum contrariorum refu-
tationibus perstringam.

Vt autem de vniuersis purgationum Æth-
nicarum generibus incipiam: Nulla unquam
tàm barbara Ciuitas, tàm Cyclopica Respubl.
tàm rationis lumine priuata communitas persti-
tit, qua conuictum, aut corpus suum duobus ex
neruis, pœna, nimirum & premio, compactum,
iustosq; defendi, ac sceleratos legitime puniri,
tùm Dijs tùm communi bono gratum esse, non
animaduerterit, Vt ex Solone Cic. ad Att. &
lib. 1. Off. repetiuit, sed lapides Lidy, quibus
A 4 deli-

delicta, quæ detectu sæpè difficilia sunt, manifestarentur, ante legum nostrarum architecturam, & in earum primordiis, inuenti adhuc non fuerunt. Ea tamen, ne impunitate elaberentur, atq; innocentium interim parceretur fama, bonis, & sanguini, efficitis à se modis & medijs, crimina, DEOS prodituros esse, superstitiosa sperauit, & credidit antiquitas: ideoq; varios excogitauit ritus, quos purgationes vocarunt, ut per eas quiuis, qui de furto, adulterio, cæde, vel de ullo alio esset insimulatus crimine seu iniustitia, omnium in ore, innocentiam suam testatam redderet.

Non autem id perfunctorio vel scénico, cacinnantium, debacchantiumuè more peragebatur, sed arduis ex causis, & interuentu sacerdotis, qui priusquam periculum faceret, DEOS certis conceptisq; verbis obtestabatur, & cum populo adorabat, ut innocentes seruaret, nocentes malè perderet. Quarum precum formam, etiam ad posteros Helmodius transmisit. Vt Cuiac. scripsit.

DE VARIIS PURGATIONVM GEN-

NERIBVS.

CAP. II.

Cate-

CETERVM primus veterum
purgandi modus fuit, *uovoxia*, seu duellum: cum nimi-
rum Actor & Reus paribus ar-
mis contenderent, & si de re Ci-
vili questio esset, prior succumbens; si de crimi-
nali, prior occisus, nocens indicaretur. c. 1. de
purg. vul. L. vn. C. de gladiat. lib. xi. § si ru-
sticus ibi gloss. & Bald. de pace ten. in vsib. feud.
Landr. lib. 1. Art. 39.

Et licet hæc purgatio de iure Civili concessa
fuerit, multa tamen ad eam requirebantur:
Quod nempe Actor sua indicia contra Reum
probasset: cum tortura (cui purgatio equipara-
tur, ut Bald. d. t. de pac. ten. § 1. n. 27.) non,
sine legitimis & probatis indicijs infligatur.
Deinde quod nullatenus, ratione alia suam
innocentiam probare posset. III. Quod A-
ctor viam iudiciorum non elegisset. Porc. Inst.
de heredib. qua ab intes. n. 9. videndi Dd. c. o-
lim de restit. spol. Ang. in disput. incip. Duo no-
biles, &c.

Audacior & insulsior secundus fuit pur-
gandi usus, quod nimirum de aliquo delicto dif-
famatus, si à novem ignitis vomeribus, per or-
dinem portatis, aut à candente & diuino, ut
Bald. d. t. § si rusticus ait, ferro, quod nuda ma-

nus pedisue vola prefferat, non laderetur, absoluebatur, laesus damnabatur, c. Mennam c. consuluisti. 2. q. 5. c. ex tuarum de purgat. c. fin. de purg. vulg.

Eiusdem fecis mos tertius fuit, quando Reus dextram aqua feruenti immitteret, eamq; illasam retrahendo in fontem se argueret. DD. dd. locis Landr. lib. 3. art. 21. in glossa, Lebenr in gloss. art. 40.

Quarta purgandi consuetudine, Reus aqua frigida imponebatur, qui si supernataret, obiecti criminis insons: si mergeretur, convictus habebatur.

Ex qua superstitionis origine eò prorupisse audacia Celtas retulit Irenicus lib. 1. exeges. germ, *Vt adulterij paterni crimen, Rheno impositus infans, detegere crederetur: (ex suis enim fonticulis ut fluvium derinet, quis Sathanam satagere nescit?)* Præter hos generales purgandi ritus, & alij speciales erant, ut, ubi adulterij sugillatus hianti bonis anei fauci dextram, infereret, solennibus additis deprecationibus, ut, si machus, inserta manus amputatione detegeretur. Sic Tucia vestalis incesti criminis suspicionem, cribro, ex Tyberi aquam hauriendo, & in adem Vesta portando, diluit. Val. Max. lib. 8. c. 1.

Alia

*Alia ingentem nauim, qua magna matris
Ida statuam aduexerat, & nulla remorum, ven-
torum fluminis, aut contorum vi, loco moueri po-
terat, filo serico sibi sequacem fecit.*

*Alia demum vel purgationis vel incan-
tationis species fuit, quando Achamenidis radi-
ces in pastillos digestas, interdum fontibus, cum
vino propinarentur. Sic enim de nocte per cru-
ciatus confessos memorant. Pristinam hanc
φάρμακείαν redolet, quod Sprengerus, Inquisi-
tor Monachus contra Lamias, (ut ait) se usum
gloriat, quando aqua, sale, vel cera benedictis,
aut imagine crucifixi, ex cera, longitudine ream,
fœminam æquante, eiq; imposita, crimen explo-
rauit in Mall. part. 3. q. 15. & c. Huc spe-
ctant omnia incantationum genera, quæ conce-
ptorum verborum recitatione vel susurris, imò
vel mentione diuini nominis, characterum in-
scriptione, incisione vel gestione, rerum naturas
intendi, minui, mutariuè, astra cœlo detrahi,
procellas, grandines, terra motus excitari, noua
corpora creari, aliaq; stupenda effici, iradide-
runt. Quibus nihil aliud venatus est Diabo-
lus, quàm diuina potentia, in creaturis suis ele-
uationem, & contemptum, ne nos in tantam eius
admirationem, quòd solo verbo cœlum, terramq;
creauit, creatis suis quibusq; vires indidit, con-
seruat*

seruat & moderatur, rapiamur, quando suis, &
iam lenibus adminiculis, similia quoq; fieri vi-
dentur? Sen, ut Sathan plura $\phi\epsilon\upsilon\delta\omicron\delta' \iota\kappa\alpha\sigma\omicron\upsilon\lambda\alpha$ vel oracula patefaciendo, frequentiore
idololatriam disseminaret; aut demum, ut inno-
xios hoc pacto in honoris, vita & fortunarum,
pertrahat exitium. Eò, quoq; referantur cæte-
ra $\omicron\iota\omega\nu\omicron\sigma\kappa\omicron\pi\acute{\iota}\alpha\varsigma$, $\iota\epsilon\rho\sigma\kappa\omicron\pi\acute{\iota}\alpha\varsigma$ $\mu\alpha\gamma\acute{\epsilon}\iota\alpha\varsigma$, $\eta\gamma\acute{\iota}$
 $\tau\omega\upsilon$ $\kappa\lambda\acute{\eta}\rho\omega\upsilon$ genera, qua hominum curiositas, &
numina tenendi libido, à Cacodemone imbibit,
qua de re doctè & fusè Penc. de diuinat. gener.
& alij. Quarta purgationis speciei non absimi-
lis est, cùm iuraturi, ea que iureiurando affir-
mare vellent tabulis inscripta, in fontem Pali-
scorum in Sicilia, ut refert Aristot. inycerent,
qua si vera continebant, supernatabant, si falsa,
mergebantur, & flamma exiliens periurum exu-
rebat. Addatur & hoc, de Palicis crateribus
qui ad Palicen, Sicilia urbem non arte, sed natu-
ra facti, fuisse scribuntur, de quibus statis tem-
poribus, scintillantes flamma exiluerunt, vel a-
qua erupit, qua insolitum ferbuit, per hos per-
iuria explorari vsitatum fuit, tanta fide, ut præ-
sentes pœnas, in periuros à Dijs irruere non du-
bitauerint, alijs vitam, alijs visum amitten-
tibus.

OMNES

OMNES PURGATIONES
VULGARES, CONTRA
DEVM, NATURAM, ET
Legem, ideoq; prohibi-
tas esse.

CAP. III.

H Is itaq; modis in prima legum
scriptarum penuria suggeren-
te, & cooperante Diabolo, iniu-
rias inquirere causata fuit anti-
quitas, nec quidem ethnici solum,
sed & in primis Ecclesie rudimentis eos permise-
runt & usurparunt per plurimi Christianorum
principes. Excussis verò pedetentim paganico-
rum errorum reliquijs, in dies plus coruscan-
tibus Euangelij radijs, hæc purgationes tentatione
fuerunt, uti diuina voluntati contraria, à Iure Ca-
nonico, Ciuili, & Saxonico prohibita sunt gra-
uissimè. Quod DEO diuinisq; literis aduer-
sentur, vel ex eo patet, quod ab omni superstitione
abstinendum esse, sub censura seuerissima mo-
neant. Superstitio verò est omnis observatio
cuius effectus aliter, quam per rationem natura-
lem aut per diuinum miraculū, vel voluntatem
expectatur, Vt determinant Parisiens. Art. 3.
latiusq; prosequitur Arlesius in libello de Super-
stit. cap. 2.

Quod

Quod porro effectus hi ex natura non sequantur, sed ignem urere, grana deorsum vergere, vel Terebinthus intelligat; Ex divino miraculo, seu voluntate sequi, quis dixerit? Cum in manifestam DEI tentationem vergant. c. monomachiam 2. q. 4. qua ab ipso DEI filio interdicta, legitur Matth. & Luca 4. c. fin. de purg. vulgo. dum quis habeat, quod rationabili consilio faciat, ut D. Augustinus c. queritur, 22. q. 2. & fabricante Diabolo, nata sit purgatio c. menam. 2. q. 4. seu ut quidam, q. 5. Hac autem, cum simplicissima quondam vetustati incognita, sed versutissimo omnium malitiarum, conciliabulo & homicida perpetuo notissima essent, hæc purgandi & inquirendi consuetudines utriusque plausibiles, sacrosanctæ, & planè cælestes fuerunt, ita ut per eas, infinitis hominum innocentissimorum victimis, isti, qui eas dictârat, magistro, sacrificatum sit sapissimè. Si etenim id DEI institutio, Doctrina, seu instinctus fuisset, innocentium is, quippe, qui ad eum accedunt proximè, patronum egisse, credibile est; Sed cum ex Sathana Schola profluxerit, quis eum malis, ut sui similibus, fauisse potius, sine rubore pernegaverit? nam sicut etiam ethnici sua quæque numina, ipsi propicia reddi putauerunt, à quibus colebantur; ita nos Christiani, DEVM bonorum adamantem, malorum aduersantem esse novimus.

mus. Neq^q mouet, quod iustus ille index DEVS
ex secretissima sua diuisionis, eos interdum
quos amore maximo prosequitur dolore maximo
persequatur: cum id in beatitudinis perpetua
redundet augmentum, benè namq^q odisse, sapè
amare est; & benè amare, odisse, ut Isocrates
ait. Ea propter qui se intra metas DEI man-
datorum continuerit, scrupulosa sua fortuna cu-
riositate, illum, sine cuius voluntate, nec vel ca-
pillus decedit, irritare cauerit; quodq^q in bo-
num sibi cooperentur omnia, pro indubitato &
certo habuerit. Velis (ut aiunt) versis, qui in
Sathana inuentis & dogmatibus se exercuerit,
pro mendacissimi mendacis, mendacio & impo-
stura verissimum aeterni gaudij reportet dispen-
dium, atq^q hanc quasi Sybillinam sibi constituat
Maximam; Doctorem seu Pedagogum suum
pro uno, uti apparebat, bono & vero, mille fal-
lacias & mala machinari. Siquidem & in hoc
à DEO discrepat, quod hic, si suis gratificetur,
in finem bonum; ille, si suos titillet, in peiorem
perpetuo tendat exitium.

Qua si penitus quis rimatur, non admira-
bitur, si Dominus DEVS in huiusmodi institu-
tis & exercitijs, quæ à se aliena & prohibita, sed
à Diabolo exhibita & demonstrata sunt, conui-
ueat, ut ab eo, cui crediderunt, ludantur, ri-
deant.

deantur, & non secus naso, ut auriculis asini,
ducantur & suspendantur: Volenti & consen-
tienti iniuriam fieri leges negant L. cum dona-
tionis C. de transf.

Hinc est, quod amphibologicis & falsis ora-
culis Diabolum regna & urbes euertere, DEVS
sinerit, cum Prisco illo saculo anxie gentes, vix
quicquam memorabile auspiciari, nisi prius per
augures, aruspices, extispices, aliosq; diuinato-
res, tentato numine, ausi fuerint. Nec id in
publicis tantum, sed in priuatis & domesticis
quoq; negotijs.

Quam hominum credulitatem amentiam
& audaciam cum DEO ter odibilem esse Sa-
than cerneret, maiori eam semper propagandi
exarsit cupidine, ut non immeritum Tentatoris
nomen, κατ' ἔξοχην à Sacra Scriptura Docto-
ribus acceperit, eoq; is progressus sit audacia, ut,
ubi Saluatorem nostrum CHRISTVM tantis
pollere miraculis, quæ neq; à natura neq; Stygia
opera, se ab ipso natura Domino DEO proficisci
animaduerneret, eumq; propterea non vulgarem
DEI amicum conyiceret, ad tanta necessitudinis
dissolutionem, unico hoc & solo tentationis usus
est cuneo: Vt nimirum CHRISTVS panem
è saxo faceret. Certum fore ratus, illum hac tra-
gula, quam innumerabilibus, virtute, doctrina,
genere,

genera, & potentia præcellentibus iniecerat, de-
ceptum ac illaqueatum iri.

Porro Diabolus hoc tam præsens omnium,
supernorum donorum virus, sui hæc credulitas,
ne quâ patiatur naufragium, nunc rei eviden-
tia, ut, cum Accius augur, nouacula cotem di-
scinderet. *Lin. lib. 1. Dec. 1. Val. Max. lib. 1. c. 1.* nunc pœnis inhibuit grauissimis. Sed quis
ijs commiseretur? nam quem quis Doctorem
elegerit, eius ferulam patiatur necesse habet.

Viso iam, purgationes veterum ex eo, quod
DEVS tentetur, abrogatas esse, parui insuper
faciendum, nec id est, quod nocentem absolvere,
& innocentem condemnare paria sint, *L. pe. ff. ad leg. Iul. repet. L. 1 L. 3* & item qui *L. lege Cornelia in princ. C. de Sicarijs.* DEOq; non
minus grata sit bonorum defensio, quàm malorum
supplicium: *c. omnis qui. 7. q. 1.* imò de
iniusta misericordia, quàm de iusta crudelitate,
rationem reddere satius sit, *c. alligant. 26. q. 7.*

In hac verò Demonis officina, cùm non ra-
rò acciderit, quod innocentes ita probati suc-
cumberent, & damnarentur, ut ait Innocent.
c. significantibus de purg. vulg. imò innocentes,
quibus Sathan infestissimus est, *Tex. c. nulli 3. q. 1.* sæpius, quàm impij, facinorosi opprimeren-
tur; in iustam desuetudinem, ethnica hæ proba-
tiones

ditiones abierunt. Cuius rei testimonia & exempla passim occurrunt: per aquam cribro portatam, infontem incestus suam Tuciam existimat Valerius, nocentem tamen Plinius, eamq; incantationis, seu, ut rectius dicatur, Diaboli colludentis ope id fecisse asserit, tit. de Diuinat. post prin. Peucerus. Magam quandam indubitatam, ut candens ferrum per tres passus manu nuda portaret condemnatam, per sex tulisse, & an per plures portaret, rogasse, refert Spreng. in malleo. part. 3. quest. 17. in fin. & c.

Idem in domesticis exemplis Phasma demon usurpat, cum κροκιδουμαλῆσαι fures inquiruntur. Quae enim ex hac, tum inquirenti tum respondentis, & delato, exorta sint interdum pericula, exoticis & vicinis exemplis edocemur. Non minori fœnore ἀλεκτρομαλῆσαι tradidit, quando nimirum alphabeti literis, per ordinem pulueri inscriptis, bina tritici grana imponebantur, & ijs gallinaceis, certis adiurationibus, immittebatur, ut littera ab eo depasta, rem petitam significarent. Quod tentamentum cum Iamblichus instituisset, ut imperatoris Valentis successorem dininaret, & gallinaceus ex literis θ. ε. ο. δ. grana legisset, quae de Theodoro, Theodosio, Theodocte, & alijs accipi possent, omnes hi ab

Impe-

Imperatore, insidiarum metu trucidati fuerant. Vates mortem hausto veneno prauertit. Has similesq; usuras, quin suis creditoribus, ultro sine quouis pacto, etiam inuitis, Diabolus praestet, quis dubitet? cum ipse **DEVS** eum mendacem & ab initio homicidam vocauerit? Ioan. 8. &c.

Quod porro haec purgationes à Ciuili iure interdicta non legantur, sunt qui asserant, ex § si rusticus de pace. ten. in vsib. feud. Cum tamen Imperatoria maiestas suas leges inuiolabiliter seruari precipiat, quatenus canonum iuri non aduersentur, adeoq; semetipsam ei subiciat, Auth. de ecclesiast. tit. in princ. nec non, quoties de peccati fuga agitur, Iuri Canonico standum esse, communis sit opinio, gloss. DD. § haftenus, verb. generata Instit. de grad. cog. &c. Ecclesiastica prohibitioni imperatoriam parere consequens erit. Quamobrem dictam purgationem duelli, aperta L. 1. C. de gladiat. lib. 11. abrogatam, glossa, & dd. censuerunt. Cui etiam fundamento nisi sunt Saxones, qui omnes istas maiestatis diuina tentationes, clarescente Dei verbo, deuouerunt, Landr. lib. 1. Art. 63. in gloss. germ. graphicè in Art. 21. lib. 3. ibi gloss. in verb. Mit einem Wasserurtheil / Weichb. art. 35. & 41. Lehen. Art. 40. ibi gloss. &c.

*Iuris verò Pontificij prohibitio non solum
stricta est, c. 1. & toto tit. de purg. vulg. c. ex
tuarum de purg. canon. c. Mennam. c. consu-
tuisi. c. monomachiam 2. q. 5. quidam, 4. Ve-
rum etiam sub censura ecclesiastica comminatio-
ne praefixa, Tex. c. fin. de purgat. vulg.*

ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΥΣΙΝ
VETERVM PURGATIO.
NVM SIMIAM, CONTRA
ius diuinum esse.

C A P. I I I I.

 X premiffis itaq; meridiana luce
clarius refultat, quam longè gen-
tium, à diuina Voluntatis, Ra-
tionis naturalis, Sacrosanctæ in-
stititæ, & legitima consuetudinis
aberreret tramite, Plutonicà ista ὑποδ'μαυτέια de-
latas veneficij fœmininas damnare (quis enim
purgare dixerit, cum nulla sic lota flammæ eni-
tauerit?)

*Quanta sit religio DEVM, sine præcepto
tentare, dum quis habeat, quod rationabiliter
agat, repetita probatione non indiget; ex supe-
rioribus nempe patet, quam grauitè omnes Ec-
clesiæ nostræ præfides, adeoq; caput ipsum DEI
filius,*

filii, isti ipsi tentationum ἐρχομένων ἀσκήσας
patri Diabolo id inhibuerint. His accedit
quod commenta omnia ad indagationem diuina
voluntatis, ex signis à Diabolo praefixis, aut sine
mandato priuata auctoritate confictis, abducen-
tia, primo Decalogi praecepto vetentur: Non
habebis Deos alienos coram me.

Qua ratio si efficiat, quod omnia extispicia
auguria, sacrificia, ceteraq; ignis, fumi, aquae,
aliarumq; rerum ἱεροσκοπία sint ἐδελγμα
τοῦ Θεοῦ, quis Christiani nominis erit, qui, (nisi
Sathana inuentis & dogmatibus assentari ma-
lit) dicte istae hydromantia, siue diuini iudicii
explorationi, quod nempe Lamias, super aquas
sustinendo, prodat, assentiri possit, ausitue? V-
trobiq; naturalis deficit ratio. Vtrobiq; id fa-
ciendi, praeceptum deest. Vtrobiq; DEI velle
& nolle iniussi tentamus. Rationis itaq; iden-
titas idem ius generabit.

Praterea cum solus DEVS, Natura Do-
minus in prima creatione singulis rebus creatis,
suas certas vires, & certos agendi modos ad fi-
nem à se destinatum, indiderit, conseruet, adiu-
uet, intendat, remittat & prohibeat, uti vult;
eas, alium in finem, quàm quò ordinata sunt, di-
rigere, blasphemia & μαντικὴ διαβολικὴ est,
ut opt. Pencerus de Diuinat. generibus fol. 17.

cap. i. Vnde sicut hi, qui DEVM per exta-
bones, pisces, aut anes futura demonstraturum,
per ignem delicta proditurum existimauerunt,
diuina se pariter & humana reprehensioni expo-
suerunt: ita eandem hi notam effugere vix po-
terint, qui per aliud elementum aqua idem moli-
ri non erubescunt. Alijs elementa necessitati-
bus & vsib. non hisce αὐταίς τοῖς prestigijs &
abusibus creata nouimus.

PURGATIONEM
PER AQV. FRIG. CONTRA
IVS, NATURÆ ESSE CVM RE-
futatione cuiusdam Anta-
gonistæ.

CAP. V.

PORRÒ quamuis contra Natu-
ra legem hanc superfuitationem
esse, quilibet mecum diceret, fuit
tamen ante annos pauculos, qui
in hoc Andabatico puluere, ma-
gistratibus quibusdam currentibus, calcar adde-
re, & Stygia huic purgationi pallium nouum
consuere studuit.

Hoc autem is argumento, quod naturaliter
(ut ait) Lamia supernatent, vsus est.

Quem-

Quemadmodum lignum ob inclusum
aërem, inquit: ita Lamiae propter inclusum
corpori spiritum Diabolum supernatant.

*Cuius similitudinis forma, deinde materia,
lima exponenda venit.*

Aristoteles, à cuius inuentis nec ipsa na-
tura dissenit. ut Beroald. scribit lib. 2. in aur.
as. Apulei, ubi rerum naturalium & superna-
turalium confusionem, absurditatibus fœcun-
dam cerneret, ea quæ μετὰ φύσιν sunt in spe-
cialem & distinctum reservauit tractatum.
At Philosophus hic, cælum terramq; miscet.
Quamuis enim Diabolum spiritum fatear:
aërem tamen elementarem esse, qualis trunco in-
est, vix physices perito persuaserit: hoc siqui-
dem pacto, eum, cum elementis, ac omnibus in-
de creatis interire necesse foret. Aliter id Bo-
dinus dixit, qui Spiritus ex quinta essentia
(suo more) opinatur lib. 1. cap. 1. in fine τῆς
δ' οὐνοῦ. Et alibi de Spirituum actionibus
loquens concludit. Necesse est (ait) ceruices
demittere, & tenuitatem ingenij nostri confiteri,
principiaq; natura negligamus, quoties Spiri-
tuum actiones & demonum societatem cum
Magis expendimus, &c. Is autem cornicum o-
culos configens res physicas mathematicis con-
stringit. Sed ὅσα αὐτοῦ ἀνδραγῆες omitto.

Materiam sui argumenti probat eo, quod
Diabolus Spiritus intret Sagas. Verum bonè
quo testimonio? An quia eas supernatare ex-
perientia magistra est? Non id, sed causam ex
natura medullis erutam expectamus. Ego verò
hunc ingressum, confusionem seu μετὰ μόρεσσιν,
ut credam vix adducor. Si namq, forma in-
terna, vel anima rationalis, qua hominem efficit
superuenienti Spiritui Diabolo cedit, aut ab eo
(quod blasphemum est dicere) mutatur iam non
homines, sed aut cadauera, seu humana corpo-
ra cum Spiritu infernali dicentur Lamie.

Præter hæc, posteaquam anima nostra, qua
per corpus uniuersum transfusa est, non minus
spiritus sit, quam Diabolus, quod & Hippar-
chus Leucippus & Stoici non negauerunt, aut
certè aër, ut Anaximanes, Anaxagoras & Cyni-
ci asseruerunt, per nouam hanc rationem simi-
liter omnes vini supernataremus. Nisi ille mihi
rursus obijciat, quod Lamijs iam duplices insint
Spiritus, & ob id leniores. Risum teneatis a-
mici. Adde quod Principijs ipsis aduersetur,
quod Diabolo, lenitatis accidens adesse scribat:
non etenim ob lenitatem, sed virtutem & σοίαν
suam, vel aquarum fundo, vel superficie, terra-
rum abyssis, et aëris celsissimo fastigio hæret.
Dæmoniacos, item, qui ab obsidentibus Dæmo-
nibus

nibus etiam ἡ ἀσπύλας dicuntur, & à mil-
libus interdum obsidentur, in quas Sathanam
intrare sacra litera testantur, Matth. 18. Marc.
1. recenti hac causa submergi, nemo crediderit:
cum tamen experientia diuersum docuerit, cre-
briusq; n̄ exacta custodum diligentia inhi-
beret, ostenderet. Quid? Porcorum obsessorum gre-
gem nonne aquis suffocatum dicet?

De horum itaq; ingressu & obsessione, De
Sagarum deditioe mancipatione & consocia-
tione rectius dixerit. Ideoq; Quintum diuina-
tionis genus Hebrais Chober, seu ut Bodinus
vertit, associatum dicitur, eamq; consocia-
tionem in magorum conuentibus fieri scripsit
lib. 1. cap. 6. Δαμονομαχίη: Nec quicquam
est, quod idem ille hunc ingressum eo probare
moliatur, quod nunquam quicquam, à tempore
renunciationis boni, cogitent, aut faciant.
Age. n. si nihil boni cogitant, quodnam esset re-
suspensionis & poenitentiae principium? Imò co-
gitationes resiliendi, & ὑποσέψις interdum
obrepunt, quae cum in opus prorumpunt, à Dia-
bolo praeediuntur, & blanditijs minis aut ver-
beribus retunduntur. Eiusdem est praecipitan-
tiae, quod quicquam boni eas facere negat: ex
quarundam enim confessionibus acceptum est,
illas, non, nisi in ade sacra, tranquillitatem inter

B 5

dini-

diuina habuisse. Sed & , quo suam prauitatem
pallient , bonorum operum Diabolus , sapè non
impedit exercitium, quod ipse fol. 5. fatetur.
Rectius itaq; Pedagogum ijs , nunc vocatum
nunc non vocatum adesse , dixerit , ut & Bodi-
nus lib. 4. cap. 1. in princ. Sed priusquam
Philosophum ad Augustinum lib. 11. de Ciu. Dei.
Tomam. part. 1. q. 115. art. 5. in fine. Lombard.
lib. 2. dist. 8. E, sententiarum. Bedam. super
e. 5. Actor. aliosq; ei ex Diametro aduersan-
tes remittam , nouerit animam humanam quid-
dam esse medium inter Demones & Angelos,
latè Bodinus lib. 1. cap. & qui spreta mortali-
zate animam intelligentem , pietate & virtuti-
bus exercent , angelis eam adiungunt , talemq;
societatem cum ijs contrahere poterunt , qua eos
presentes sentiant , fugienda , sequendaq; eorum
suggestione persentiscant. Cuius rei exempla
de Saule, de Spiritu Moysis, Elia , Samuelis , &
aliorum passim extare legerit. Quò respexisse
Senecam Epistola 21. apparet , qui ait. Qua-
rendum est aliquid , quod indies non sit deterius.
Quid est illud? Animus , & hic rectus &
bonus. Quid aliud voces hunc , nisi DEVM
in humano corpore hospitem. Hoc illud est,
quod puerilis Caro, aut quisquis auctor est , (li-
cet Planudes eum non sit assecutus) voluit. Si
animus noster DEVS est , sit pura mente co-
lendus.

lendus. Hic, quis ambigat, animam per se
manere quidem, sed ob virtutum actiones ange-
lis bonis sociari. Ex aduerso, qui pietate tem-
pta, in vitiorum se palastra exercuerit, dignum
is olla repererit operculum, cum eius anima
in diabolicam naturam transeat, quod citante
Bodino Iamblichus etiam non ignorauit, lib. 3.
cap. 32. Neue corporis hic, quod anima tan-
tum vestimentum & vas est, ut Cicero 1. Tu-
scul. $\mu\epsilon\tau\alpha\mu\omicron\rho\phi\omicron\sigma\iota\upsilon$ quisquam ob hanc dediuo-
nem existimet; sed anima fit Diabolica, id
est, Diaboli instinctu, suggestione & societa-
te omnium vitiorum se coinquinat sordibus.
Rectè Lombard. d. lib. Sent. 2. Distinct. 8.
Ut unis autem fascibus, quod aiunt totum
complectar. Tam corpora eorum, qui bonis
quam qui malis se angelis sociant, ex recens
parta ratione nunquam siderent. Quod à rei
veritate latissimè tamen exorbitat. Licet e-
nim Sancti Clemens, Crispinus, & Crispinianus
ex iussu Maxentij, lapide Molari appenso, sub-
mergi non potuerint: plurimi tamen DEI
Martyres Sanctissimi aquis iniecti, suffoca-
ti leguntur. Et ut contradicendi dubi-
tandine nulla restat occasio, omnium mago-
rum princeps Eynopes precibus S. Ioannis in
aquis submersus periit: atq; summus quidem
Magus Oddo Dannus, qui sine nauigio pyratieam
exer-

exercuisse, & naues quam plurimas in mari cepisse, demum victus, unda suffocatus legitur, Olaus Magn. lib. 3. cap. 18. Wier. de præstig. lib. 2. cap. 4. Immota proinde manet regula, si femina malificij delata hoc modo purgata supernatant, tam id $\eta\epsilon\lambda\alpha\phi\upsilon\sigma\iota\kappa\omicron\nu\omicron\upsilon$ & non ex natura esse, quàm quod securis Heliſei in aquarum haſerit ſuperficie: in eo diſtare tamen, quod hoc DE illud Diaboli ſit negotium.

Ne autem (ut noui purgatoris epistolium latius percurram) phſicis his ſubruerent iecta columnis, & totum eius balneum frigeſceret, auctoritate veterum I.ctorum id fouere aggreſſitur, quos eius meminiffe ſcripſit. Inſicias quidem non eo, quosdam (quos ille veteres putat, cum tamen ambos ſeculum noſtrum nouerit) purgationum mentionem feciſſe; at talem, qualem Pilati fides apoſtolica.

Dambuderus enim hac iſs, qua ab eo truncatim ad ſua ſententia & purgationis confirmationem allegata ſunt, immediate ſubnectit, cap. 43. Prax. crim. Verùm, cùm & iſtiusmodi purgationes nihil habeant humanitatis, ſed tyrannico animo diabolicoq; inſtinctu inuentæ atq; excogitatæ, ad diuinæ potentiæ tentamenta rectè vergant. Ideo non temerè canonico iure prohibitæ ſunt & abo-

& abolitæ, ne amplius iisdem vteremur,
&c. Quibus cum ad palatum eius non face-
rent, caluitium indixit. Cuiacium verò præ-
ceptorem meum, qui etiam nūm superest, perpe-
rā tū loco tū testimonio citauit, qui inueni-
tur tit. 1. in Comment. super lib. 1. Feud. Gerh.
nig. Is quidem non magia, sed omnium suspi-
cionum purgationem per aquam frigidam in v-
su fuisse dicit, addit tamen; ducto argumen-
to, nescio an bono, à potione illa, quam
stupri insimulati mulieribus dari iussit
Moyfes. Quæ cum ille trutinauerit, offende-
rit, eos, has purgationes generales & indifferen-
tes, non Lamiarum solum, & neutiquam ap-
probandas fuisse, expressè voluisse. En Cadma-
um victorem. Apocope porrò hac, si dolo malo
usus, laudem opinione minorem consecutus est.
Certè falsis allegationibus & legibus abrogatis, o-
lim qui vteretur, ei aqua & igni interdiceba-
tur, L. fin. ff. ad leg. Corn. de falsis, cui nunc
deportatio successit, L. 2. § constant ff. de pœ-
nis, & qui hoc pacto aquam & ignem introduce-
re studuisset, iisdem caruisset. Sed culpa & præ-
cipitantia eius factum verisimile est, postquam
in opusculi sui dubitatione, inuentione, lectione,
conscriptione & editione nouem solum miseros
dies sudauerit, & typographi tum hospitis sui o-
portunitas forsan inuitauerit, aut importunitas
extor-

extorserit. *Ut autem is animadvertat, quàm iniqua sit veterum purgationum per aquam frigidam, cum recenti hac nostra γυναικολόγοι comparatio, primum aduertat, illas ab ethnicis, eorum superstitione, aut diaboli suggestionem mediante, usurpatas; hanc à Christianis exerceri. Illas omnium promiscuè criminum aut iniquitatum; hanc specialiter Lamiarum esse. Illas non, nisi urgente necessitate; nulloq; innocentiam probandi restante medio, concessas: hanc ob suspicionem etiam leuissimam pluribus & certissimis in iure vijs patentibus discerni. Illa interuentu Sacerdotis & precibus ad DEVM pro innocentis conseruatione premissis fiebant; Arg. text. in c. sententiam, § fin. Ne cler. vel Monachi, &c. Hac Corybantium & furentium more, sine ulla DEI mentione peragitur. Illa innocentiam arguebant, si Reus contra naturam supernataret; hac è contrario, eum damnat. Illa indici non poterant, nisi suspicionibus & indicijs ab Actore probatis, quandoquidem instar tortura est purgatio. Bald. de pace ten. in princ. in vsib. feud. hac circa nullas probationes laborat. Et licet id in pugna seu duello Bald. statuatur; In alys id purgationibus multò magis dici debebit, cum illic contra hominem hic contra fata, naturam, adeoq; DEVM ipsum pugnetur. Deniq; in veterum purga-*

purgationibus ijs, qui succubuerunt, nec pro damnatis, nec pro absolutis, sed pro ijs, qui in torturis moriuntur, habebantur: In hac purgatione victa, ut fontes & conuicta reputantur. Sed Solem facibus inuare quid refert? Errare humanum, perseuerare Diabolicum esse, ait Luciani Damonax, Dei verò, & Deorum proximi, errata corrigere, gloss. L. consentaneum C. quom. & quando. Cauebit spero deinceps Philosophus, & falcem in mensam propriam mittendo, literariam (uti coepit) Rempubl. inuabit, non politicam turbabit.

DVPLICA CONTRA **NOVAM EIVSDEM PHISIO-** **LOGIAM ET PRÆFRACTVM DI-** ctæ Epistolæ defendendæ studium.

C A P. V I.

 ED ecce, dum hac consilio Horatiano premerem obrepit eiusdem in uberiori tamen verborum multitudine recens scriptum, quod physiologiam baptizat, quo haresin suam per eamq; seductos quosdam Indices, ne fortè hi iuste syndicentur, & illa iuste eleuetur, animo insuper præfra-

præfracto palliare satagit. Magnam præse-
fert, ait Hieronymus, emendationis vita spes,
erroris proprii verecunda confessio. Sed agni-
tam veritatem nolle agnoscere, Spiritui Sancto
aduersarium est. Ab præstiterat modicum au-
thoritatis sua facere naufragium, quam insontes
reus, imperitos magistratus & conscientiam pro-
priam in inenatabiles inducere Syllas & Syrtes.
Cacutientibus nebulas effundere non fuit opus,
nam sic vulgus per se est, ait Cicero pro Roscio,
quod ex opinione multa, ex veritate pauca esti-
met. Viderit, viderit, ne in se, aut suos, DE-
VM sententia huius, Malum consilium consulto-
ri pessimum, executorem aliquando seuerissi-
mum experiatur. Sed ad rem. In epistola For-
mam internam Sagarum mutari dixerat, ab
Eunuichio & alyis monitus, cum ad vomitum re-
dire, & cum Stefichoro Palinodiam canere nolit,
in omnes se formas (rubro & albo, id est, inge-
nuitate & veritate exceptis) cum Chameleonte
vertit, uti Plinius lib. 8. cap. 33. Et demum
per formam se intelligi velle ait forme statum. &
per statum, accidens seu adiunctam conditio-
nem, quod ea nimirum in virtutibus & potentijs
mutetur. Verum quid hoc ad pondus aut ad le-
uitatem corporis? Paulus ex tertio saluatur
naufragio, quo impij procul dubio perierunt.
Velis versis pijs interdum naufragio submergun-
tur,

tur, cum iniustissimi & nequissimi ad litus ap-
pellant, Sed quicquid sit leuitatem, tamen huius
supernatationis causam, ait, in lib. 2. quam-
cum Satanicam esse dixerat, iam & id ne re-
cantet, repetit quidem, sed tali condimento, quod
nempe ideò Sathanica sit, quod Sathan eam effi-
ciat, Quomodo? Sua leuitate attrahat, tollat,
retineat; Nil sibi quàm veritas constat. Qua
fronte quæso Satanam leuem esse dicit, qui acci-
dentis capax non est? Imò, si Sathan leuis, quid
hoc ad corpora Sagarum? Inesse dicis corpori-
bus; sed nonne quod ipse antea citas, de submer-
sis Gargasarenorum suibus, de alijs Dæmoniis
obsessis, tibi reluctatur? Atqui manum (ais
cum Eunichio) Sagis supponit, illasq; sustentat
ne sidant. Esto & hoc, Sed ubi hic tua leuitas
manet, cum neq; in Sathana sit, quippe qui po-
tentia & virtute suæ manus eas sustinet; neq; in
Sagis recumbat, quippe quæ, ne submergantur,
à Sathana sustolluntur? Certè ut in tuomet ope-
retur ingenio necesse est. Sed pergis, DEVS
Diabolo hanc potestatem concedit, contra Sa-
gas. Vnde probas? Non verisimile imò impossibile
est, ais, quod insontes Diabolus possit submerge-
re (ex errore, id, cum sustinere dicere volebas)
quia contrarium hoc esset DEO iudicium, ut
insontes periclitarentur, ob ea quæ non commi-
sissent. Ah Scriboni. Hic te nudum exhi-
bes.

bet. Dilectionis divina signa sunt martyria
crucis, castigationes, persecutiones, c. nulli.
3. q. 1. & c.

Sed heus, quid concludit, DEVS potest suo
medio Sagas prodere? Sic est quidem, & idem
se in truncum mutare potest: sed an faciat?
An concedat? Imò DEVS prohibuit huius-
modi tentamenta; uti sup. & inf. dixi. In pro-
hibitorijs autem & illicitis dolus semper presu-
mitur, L. 1. C. unde vi. Et quot innocentes in
extremo bonorum, honorum, vita, & sanguinis
lapsi, & sublati sunt periculo? Ah quò super-
bia & arrogantia possessum non pertrahit, Ex-
perientiam appellas, At sub indice, ut vides, lis
est, imò sententia lata, & iam olim publicata,
quod hac experientia tua fallax, Diabolica &
sub excommunicationis pœna interdicta sit, sicut
infra legeris.

Porro Homeriana Odyssea Proteus lib. Δ.
in aliam se formam mutat, & rationem super-
natationis, aqua asscribit, dum sic argumenta-
tur.

Per aquam Baptismi in municipium
Christianorum recipimur. Ideò munipio
huic renunciantes, aqua respuit? Quare? in-
suo Dei iudicio, & per antipathian aqua cum Sa-
gis. Hic antiquum obtinet, alterum namq; Theo-
logicum est, alterum Physicum. Sed quis DEO
consti-

consiliarius? Quid prohibet, ait, quod illud si-
gnum esse possit dissoluti fœderis? Esto posset &
potest esse; sed prohibitum, Neq; à posse ad esse
consequentiam valere triviales discunt. Sed
de hoc paulò post. Hanc autem rationem o-
mnium optimam censes, ut si omnes liquecant,
hac subsistere possit? Va ceriè tum alys, Theo-
logos convocas: ij profectò pessimè te multa-
bunt. Iuristas compellas: at quàm in eorum
officinam illotus & insulsus irrueris, animad-
verte. Physici & Medici de antipathys natu-
ralibus facile, sed de Theologophysicis tuis vix
quicquam boni indicabunt.

Cum autem cautè & religiosè tecum agen-
dum sit, ne tua opinionis & phantasia contra-
dictorem, eiusdem quo Vicrum. sugilles crimi-
nis, intellige, nullum me Sagas nefandaue Sa-
garum scelera defendendi tenere studium, quip-
pe qua me extremo vita, fama, fortunarumq; o-
mnium exposuerant periculo, & ex qua fece-
intra decendium quandam flammis adiudicavi;
Sed ut à Diabolo fabricatam, ut textus ait, &
à te politam purgationem, hebetem, retundam,
& perpetua rubigini mancipem, CHRISTI-
anosq; magistratus, qui Bodini & tuo instinctu
à Iuris & legum orbita avocantur, dum eadem
fauce inclamatis, in tam horrendo crimine
nihil necesse religiosè hærere quemquam

regulis procedendi. Item ille suo *Βοδωνομαχίας*, libro 4. scribat. Qui iuris ordinem & forenses formulas hîc obseruet, ius diuinum & humanum planè peruertet, (vox veri Abaddon) ad rationis & iuris scripti gyrum reducam, aut remittam. Immane scelus immani expiatur supplicio. At quia non omnis, qui accusatur, criminofus est, sed qui conuincitur, c. fin. 15. q. 1. & licitum sit quidem in puniendo enormia, non in procedendo, regulas iuris transgredi Hippol. in pract. § diligenter n. 174. &c. Audi, intellige, & iudica, ac inquisitionem, iusto instituas tramite, ne iusto premio infontes aut iusta pœna nocentes careant.

ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΖΙΝ CONTRA IVS CANONICVM ESSE.

CAP. VII.

AETERVM tentatio seu purgatio hac quàm obstinatam cum DEI voluntate, ac natura lege pugnam exerceat, ex superioribus liquet, oportunum nunc esset, ut quanto eam odio Iuris scripti censura persequatur,

quatur, perstringeretur. Verum cum de omni-
 um purgationum impietate & iniustitia supe-
 rius generatim dictum sit, atq; nihil excipiat,
 qui omne dicit L. Iulianum de legat. 3. l. à procu-
 ratore C. mandat. λακονίῳ hic quàm πλεονά-
 ῳ malo. Præter uniuersalem autem eam iu-
 ris execrationem, specialem inquirens, textum
 in c. ex tuarum de purgat. Can. habet, ubi Pon-
 tifex presbyterum h. homicidij suspicionem per
 aquam frigidam, qua se purgauerat non abluif-
 se, sed ista quasi infecta, canonicè eum purgan-
 dum rescribit. Gynecomastyx ille Ioan Bodinus
 in opere quodam, cui meritum titulum Δουμο-
 νομαγίας præfixit, (quippe quod sanguine po-
 tius fœmininarum, quàm atramento scriptum
 est, & ultra triginta tres in libro quarto regulas
 sub Lamiarum nomine aduersus mulieres pepe-
 rit, quas latrante Cerbero, furente Thyphisone,
 decernente Plutone, publicante Ate, & Diris o-
 mnibus, concepisse apparet) eo licentia nunquam
 prorupit, ut γυναικολόσιον hanc approbandam,
 sed ex diuerso, cœ Diaboli institutum, & ipsius
 magiæ officinam deuotandam censuerit. In
 hanc enim sententiam lib. 4. in fine ferè scripsit,
 Omnia contra maleficas tentanda sunt,
 dummodò id non fiat, quod quædam ger-
 manicæ Ciuitates in usu habent, quæ Sagas
 aquæ frigidæ imponunt, vt, an intentati

criminis reæ sint, nec ne explorent: hoc
namq; pacto (inquit) iudicia, quæ Sancta
esse oportet, in Scholam magiæ Diabolus
commutat, & q.

ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΖΙΝ
CONTRA IVSTAM
CONSUEVDINEM
esse.

C A P. V I I I.

D E M V M purgatio hac, sicut De
præcepto, Natura, Canonico, Ci-
uili & Saxonico iuri contrariam
esse demonstratum est: ita nul-
la legitima consuetudine corrobo-
rari poterit. Quamuis in hac arena andago-
nistas non defore sciam, qui eius experimen-
ti (ut illorum verbo utar) se non primos esse,
sed à maioribus ante secula id usurpatum fuisse
depredicant: His tamen hoc primo responde-
rim, quod alibi Plinius, Inuenio, inquit, apud
sapientes honestissimum esse maiorum vestigia se-
qui, si modò recto itinere præcesserint, c. prima
Salus 25. q. 1. Non omnia prædecessorum no-
strorum dicta ac facta calculo, sed sæpenumerò
lime & unguibus digna sunt, Beati & felices
essemus.

essemus, si antiquorum vita *Lesbia* nobis instar
regula foret. Sed eheu tam politica quam Eccle-
siastica gemit Respub. quam varijs & enormibus
veterum abusibus, ob auctoritatem, vel ob multi-
tudinem tradentium, supplantati, & irretiti ia-
ceamus, non animaduvertentes, unde illis prima
eorum scaturigo promanauerit. Permulta sunt,
quæ eius ætatis infantia & simplicitati in Politi-
cis ascribenda excusandaq; erunt, corrigenda
tamen: frustraneum namq; omne foret studium,
si prioribus meliora inuenire non liceret. Per plu-
rima item in *DEI* ecclesiam irrepserunt scisma-
ta, quæ antecessoribus nostris tum ethnicis à Dia-
bolo propinata, nobis imbibenda per manus qua-
si porrecta fuerunt, quæ nos quotidie, pro Nectare
diuino (proh dolor) inebriant, & Chimera in-
star, virginali facie blandiuntur, scorpionis ta-
men cauda inmedicabili nos vulnere sauciant.
Eius mali exempla etiam in hoc puluere nostro in
promptu extant.

Nemo non Christianorum est, qui veterum
Aegyptiorum & *Græcorum* impias ac supersti-
tiosas incantationes, auguria, aruspicias, divi-
nationes, & id genus alia, non excretur ac dam-
net. At quot sunt etiam inter Religionis renate
presides, qui si inusitato, seu Empyricis incognito
morbo corripiantur, pecudū luem, segetū calami-
tatem, seu aliā δ' *usuxiax* experiantur, fascinum
C 4 id esse

id esse non indicent ; diuinatores adducant ; auctorem sciscitentur ; & malum benedictionibus (maledictionibus dixerim) furtinis susurris , characterum inscriptionibus , aut ingestionibus propulsari non cupiant ? Et quotusquisq; est , qui priscam ethnicorum $\mu\alpha\gamma\acute{\epsilon}\iota\alpha\gamma$ hic readificari aut conseruari persenscat ? c. 1. 2. 3. c. non liceat 25. q. & q.

Porro ethnicorum extispicines deuouemus , utpote , quæ DEVM suorum consiliorum secreta bouum & vitulorum extis demandasse , eiusq; iudicium his explorandum tradiderunt . Sed Christianorum non pauci sunt extispices , qui dum effascinarum (ut putant) pecudum luen amouere , vel maleficam prodigestiunt , demortui animalis cor prunis torrent ; quò , in actu hoc superuenientem aniculam autorem cognoscant . Quis hic Diaboli operarium probissimarum etiam annum representatione , aut interuentu , mercedis loco interdum ludi non dixerit ?

Auguria veterum reprehendimus , at sunt qui garrientes picas , aduentum conuiuarum , etiam dum millibus distantium prænunciare credant ; emanentes hirundines , cuiusdam domestici eo anno obitum : gallinas cantantes ; infortunium : coruos aut noctuas circa tectum insistentes ; mox futuram inhabitantis necem , significare

ficare existiment. *Hematomantian detestamur, sed anne permulti sint, qui quorundam verbulorum mussitatione sanguinem sisti autumant, non secus, ut Vlissi sanguinem verbis restrictum Homerus narrat? Quis ex hac fece profluxisse dubitet, quod infiniti ex vulgo, ipso Festo Iohannis Baptista, eius cruorem (ut aiunt) in terris passim fodiendo perquirant, & ne anno sequenti à Sagis fascinentur, vestimentis religiosè inungunt. Quem rubicundum terra succum siue natura generet, siue Sathan superstiosis subyciat, nihil moror, dum id reuera constet, quod nulla probabili ratione aut auctoritate perficiatur. Vti nec illud, quod stupidis hinc inde rusticis in more est, qui ne pecus à Sagis ledatur, mactatorum bouum cruore parietes aspergunt. In quem finem quoq; S. S. Philippi & Iacobi festo ex indubita veterum δεινδομομάντια ramos orni stercorarijs infigunt, & scilicet eo anno à fascinis Sagarum tuti reddantur. Somniorum obseruationem antiquissimam esse, ipsq; rei futura certitudinem sapè prenotatam non ignoramus. Verùm cùm ea non solum naturalia & Diuina. Vt Macrobius in som. scrip. aut Δαιμονιόπειπτα sint, ut Peucr. Postremaq; huius speciei quadam σμάντια seu significatina quadam ἁσμαντια dicantur, quæ struuntur à Diabolo ad ludificandos ipsi man-*

cipatos ministros, ut cum veneficæ somni-
ant, se in cœlum euehi, & ad conspectum
beatorum Angelorum & hominum addu-
ci, aut versari in ornatis atrijs, & comple-
xu frui amatorum, aut accumbere mensis,
quæ refertæ sunt exquisitè paratis epulis,
aut expleri sese, atq; efferri sentiunt falsa
læticia ex rerum appetitarum, sicuti *Peucer.*
αὐτολέξῃ scripsit, d. lib. cap. de *Diminat. ex som-*
no. post prin atq; vii *Tex.* apertius *Iuris. can. in*
c. episc. 26. q. 5. Ne proinde (inquam) Diabolis se
somnia immiscendo pijs etiam ludificaretur, à
DEO conservatore nostro, ne somnijs moueamur,
seuerè prohibitum nouimus. Veruntamen anti-
quorum superstitiones damnatas & euulsas, non
autem eradicatas comperimus.

Quidam enim nostrum sunt, qui licet sua
somnia in uniuersum anxie non ruminant aut
observent. De nuptijs interim somniantes, fu-
nus; de piscibus infortunium: de pecunijs da-
mnum subuerentur, Cuius rei impietatem libel-
lus quidam publicus stabilivit.

Hydromantiam execramur, eò quod DEI
iudicium per aquæ elementum tenteur. At,
quid aliud prædicto balneo satagimus, quàm quod
diuinam voluntatem exploremus, an ream ma-
lefici accusare velit, nec ne? Inenarrabilem au-
tem *Demonis imposturam* hic deprehendere lice-
bit.

bit, qui, postquam ethnicos hoc pacto induxisset,
ut sidentem reum, superfluitantem insontem esti-
marent, neq; is inscius esset, istam priscorum pur-
gationem Christianis odibilem fore: in aliam se
Proteus formam transmutat: atq; quò ab illa
distare videretur, nunc folio conuerso sidentem,
insontem; & superfluitantem Reum persuasit.
Vah τὸ μυστήριον ludibria, qui per deceptos
homines alios decipere quotidie gestit, ut perdi-
tionis sua eos faciat participes, Tex. c. qui sine
Saluatore, 25. q. 2. Ecce veteris gentilismi
reliquias, quas si ob id venerandas & sustinendas
censemus, quod ab alijs exerceantur, aut recentia
non sint: iam omnibus herclè oraculis (quorum
etiam initium nescitur, Peuc. de orac. sub fine.)
imò omnibus in orbe abusib. & vitijs emplastrum
lineremus. Verissimū germani rerum adagium,
Hundert Jahr vnrecht/ist niemals recht/Con-
suetudinis vsusq; longani non vilis est auctoritas,
Verum non vsq; adeo valitura momento, ut aut
rationem vincat, aut legem scriptam. Cum verò
nec sacris Canonibus nec humanis legibus obuia-
re monstratur, inconcussa seruabitur, Tex. c. con-
suetudinis 11. dist. L. 2. C. q. sit long. conf. Scitè
Senec. lib. de vita beata scripsit: Nihil magis pra-
standum esse, ne petorum ritu sequamur antece-
dentiū gregem pergentes, non quò eundum, sed
quò itur. Veruntamen perpendentes quod seruum,
qui

qui agnitam DEI voluntatem non exequitur,
multis plagis sit vapulaturus, eiusmodi obiecto
superfedeant.

DE OBJECTIONVM ET PROCESSV QVORVN- DAM REFVTATIO- nibus.

C A P. I X.

SUNT præterea qui autument,
Postquam Lamia baptismo, qui
mediante aqua perficitur, &
Christiana religionis ostium est,
renunciauerunt, per idem aqua
Elementum eas à DEO proditum iri, & ob id
supernatare, Quibus respondeo, Primum.
Hanc coniecturam, cum neq; ex natura, neq; ex
DEI praecepto resultet, supersticiosam & prohi-
bitam esse. Deinde, ut ut res sit, DEVM ta-
men sine mandato tentari. Tertio, Turcorum
Mammoluca, seu ex Christianis Apostata, item
Anabaptista & Iudaei relapsi, qui baptismati ac-
cepto, Deo DEIQ; Filio, ex professo renunciant,
hoc potissimum signo manifestarentur.

Præterea fœdus cum DEO in baptismo
percussum non statim peccatis rumpitur, alioqui
neceffe

necesse foret, pœnitentibus baptismum iterare,
Sed id prohibitum: quia, uti *DEVS* immuta-
bilis ita eius donationes, promissiones, & fœdera
firma, fixa & immutabilia sunt, dummodo
pœnitentibus? *VVesenb. in C. ne sanctum*
baptis. iteretur num. 2. Sed coniectura hac
uti recens est, ita falsissimam nouimus. Quar-
tò, Indicia & coniectura in criminalibus secun-
dum ius, & ab eodem approbata, non expressè
damnata, atq; quod Diabolica sint, prohibita
erunt. *Bertach. in Reperto. verb. Iudicium*
n. 10. per Bald. L. cum citra C. de iure dor.

Atqui (purgatores replicant) Magistra-
tus hoc experimentum non indiciorum loco ha-
bet, sed ad pudefaciendas Sagas utitur, ut con-
scientia propria confusa & quasi conuicta,
tanto facilius & spontè interdum confiteantur.
Hi id sibi responsi accipiant.

Res gemitu & lachrimis est dignissima,
quod eam hominum fecem Christianismus alat,
quæ *DEO* & cœlestis vite fiducia postpositis, à
crudelissimo seduci, se patiatur Diabolo, cui
ut *Eurip. in Bellereph. ait, μὴ θυναὶ κρείττισον*
foret. E regione pariter dolendum, foret si iste
cruentus, & ad hominum lanienam perpetuis
rictibus anhelans Draco, Iustitiæ præfectos, Deo
coniuente, adeò effascinaret, ut in commissum
gregem

gregem quasi frenis exuti, sub functionis publica
pallio punctim & casim irruerent, atq; infallibi-
libus Iuris scripti scipionibus abiectis, inclina-
tioni naturali (ut aiunt) & ductui phantasia
propria confidentes, innocentissimorum quorumq;
cadis, profligationis, ac perditionis, se reos face-
rent, Certum accusationis modum uti DEVS &
scripta leges praefixerunt: ita defensionis viam,
ante vllum actum iudiciarium, qui grauamen
irreparabile importat, aperuerunt, nec quidquam,
sine defensione prauia, quam neq; DEVS ipsi ne-
garet Diabolo (Rota decis. 15. de procur. Cepol.
conf. 10. n. 5.) attentari, strictissime prohibuerunt
L. si non defendantur ff. de poenis L. 1. § fin. L.
vnius § cogniturum ff. de quest. &c. In sui
verò defensione si Reus succumberet, iam ulterio-
ra primum decernenda esse sancierunt. Hip-
pol. consil. 12. vol. 1. Bart. L. fin. ff. Salic. L. fin. C.
de quest. etq;. Preterea omnium est I. Ctorum
communissima, & nunquam conuulsa sen-
tentia, ex iisdem indicijs Reum nunquam,
nisi semel torquendum, quod totum mun-
dum seruare, ait Boër. decis. 16. & num. 12.
Gramm. decis. 8. n. 8. Cepol. conf. crim. 32. etq;. Nisi
certè vrgentissima & irrefragabilia fuissent
indicia priora: aut noua, à primis, specie &
substantia differentia, ijsq; fortiora super-
uenirent. Quibus casibus semel sed ulterius
nun-

nunquam, vltcrius nunquam quæstionē re-
peti posse omnes, Dd. vnanimiter tenent
Zolet. consil. 75. n. 30. lib. 6. c. Sed tuum, mi an-
tagonista processum exactiori bilance trutinans
responde, An delata mulieres à focis & domib. ad
hoc balneum protinus abripiantur? lota ad tri-
stissimum & verè Creticum Labyrinthum abdu-
cantur? Et carnificum Lanienis dictum factum
subijciantur? Quà tortura si nihil mali confesse
defungantur, anne iteratò tertio, quarto: imò di-
cere mens horret, septimò, octauò, & tantisper
dū rogata confiteantur, confesse perseuerent, tor-
queantur? aut vine fidibus discerpta à Diabolo
πρωχλίσμου passa dicantur? Atq; hac sine ulli-
us defensione omnia? Huiusmodi πρᾶτοτύποις
captiua, iam edocta, & tot tormentorum mortes
sibi obeundas haud ignara, an mirum quemquā
habet, si vnā necem pro pluribus seligat? Et licet
Scenola similis salebras, et olim ad colum acumiē
auditas historias à se perpetratas fateatur? Hunc
metū tremorem et mœrorem, qui pudorem dunta-
xat, esse indicat, eundem meretur. Atheni si detur
pudoris id loco esse, Des mea veniā quasiuncula,
Quid si uxore matrem sororem aut filiam tuā in-
nocentissimè à schola Diaboli delatā in totius ci-
uitatis ore, à carnificib. abripi, trahi, ligi, denesti-
ri, et aquis suis probari seu purgari videres, fiden-
tem tamē, tibi ultro à Magistratu restui, an eandē
quam

quam nunc cantilenam occineres? Recollige te,
ne quod alij interis, tuis olim sit exedendum.

Sed rursus obijciunt. Si *DEVS* magistratum Sathana suisq; dogmatibus & ritibus hoc modo execari concederet, innocentes tamen personas ita pessundari vix pateretur. Respondeo.

Diuinorum consiliorum secreta rimari mihi sit religio, Innumera Martyrum beatorum extant testimonia, quorum innocentiam coram tyrannis & mundo, passus est obscurari, ut cum martyry corona perpetuò coruscarent. Poterant profectò *Dij* immortales, ait *Valer. Max.* de *M. Attilio Regulo*, efferatam mitigare senectutem: ceterum, quo clarior esset *Attilij* gloria Carthaginenses moribus suis uti passi sunt, tertio punico bello religiosissimi spiritus tam crudeliter vexati, Urbis eorum interitu, iusta exsturi pericula, lib. 1. cap. 1. in fin. Aut eò superstitionis interdum prolabuntur Rei, ut à diuino concessa defensionis iudicio ad hoc Caco-dæmonis appellent ludibrium, & supernatationi huic infœlicem & impiam fidem adeò tenaciter adhibeant, quàm indices & agonotheta ipsi. Mirum igitur non est, si medijs licitis ac *DEO* ipso relictis, Sathana crediderunt, eiq; salutem & innocentiam suam tutandam obtulerunt, ab eodem illudantur & decipiantur, omnemq; fu-
tura

tura contradictionis frugifera sibi ansam ipsi
præcidant.

Experientiam denique sunt qui prætexant,
cuius ratio licet exacte sciri non possit, interea
tamen veram esse: non secus ut hominis occisi
manum etiam pumice aridiorem, ab homicida
contactam, sanguinem stillare comperimus;
cuius causa etsi nos fugiat, cedis tamen infalli-
bile generat indicium. Et reliqua.

Respond.

Infinita sunt in rerum Natura paradoxa,
quorum effectus certus, causas incertas fateor,
quæ tamen ex sympathijs & antipathijs, aut ex
constellationibus seu influxionibus progigni cre-
duntur. Smaragdus epilepticum si sanat, nito-
rem retinet; morbum si superare nequit, rumpi-
tur. Veneris impatiens Saphirus. Magnes
ferrum attrahit, allio oblitus, respuit. Leo gal-
lum, eius cantum Aquila perhorrescit, Penne A-
quilinæ alias deuorant. Ruta ad ficum consi-
ta, latius provenit & ficum fœcundat. Bras-
sica vitibus inimica. Echenêis nauem remis
& velis concitatam sistit. Insanus elephas ariete
conspetto mansuescit. Taurus etiam ferocissi-
mus ad ficum ligatus, mitescit. Equus in lupi
vestigio, obstupefcit; eius cor præsepi alligatum,
pecudes famere; intestina fumata non trans-
gredi

gredi faciunt. Quod πᾶσι & uti in inani-
mis & brutis, ita in hominibus ipsis deprehen-
ditur. Meminit libellus quidam Francicus,
cui Titulus Histoires prodigienses Hispani cu-
iusdam, qui postquam Imperatori in solenni
processione pratergredienti vulnus infixisset,
nunquam antea a se viso, à satellitibus captus
& causam facinoris rogatus esset, nullam a-
liam respondit, quam quod naturali contra eum
flagraret inimicitia. Sed hac omnia (in-
quam) natura limitibus concluduntur, ad quos
sive hanc ἀικωρῆα, sive ad testimonium di-
vine indignationis & sanguinis innocentis in-
clamationem Apocal. 9. referas, per me lice-
rit. Nostra verò purgatio naturam transcen-
dit, & vel κατὰ φύσιν aut μετὰ φύσιν,
aut si manus plutonicam fallacissimam & fal-
sissimam esse, supra demonstravi. Postremo
(ut ad colophonem vergat oratio) si sacras
voluamus literas, nulla de re, quam de γυναι-
κολῶσι & istius vel approbatione vel enco-
mio, altius est silentium. Si profanas; nul-
lam eius originem, causam, exercitium aut
similitudinem legeris, excepto, quod de palu-
de Iunonis non procul ab Epidamno Laconum
oppido memorant historiae. Sicut enim placentia
frumentacea ei iniecta, si submergerentur,
prospera: si innatantes non admisisset, & velut
vnda

vnda indignata reiecisset, tristia portendi ex-
perientia docuerat. Ita frumentacia ha cor-
porum anilium massa, si superenatant, tri-
stissimam & amarissimam necem: si submer-
gantur latissimam honoris & vita re-
demptionem eis prasagiri
certum est.

*

D 2

SED

SED RELI-
CTO MISERARVM
LAMIARVM, VT VOCANT,
PVRGATORIO PARADISVS EARVM
tentandus est, vt, quid, deliciarum & vo-
luptatis, pro tanta ignominia, cruciatu, &
poenis habuerint, ex aduerso non igno-
remus, & de grandi istarum
anuum poten-
tia.

CAPVT PRIMVM.

NAM esse omnium & su-
premam causam DEVM
a qua reliqua omnes, vt se-
cundaria dependent, etiam
Ethnicorum quosdam non
ignorasse, res est vulgatissi-
ma: qua, vt, totius uni-
uersi creatrix, ita conseruatricx, & rectx liber-
rima, sine cuius facto, concessione vel scientia,
nihil ab elementis aut inanimis, ab hominibus
aut brutis, ab angelis aut Demonibus fieri pote-
rit: nam nihil in immensa hac fit Republica,
ait Augustinus, quin proficiascatur ab intelligibi-
li, & scibili illa DEI aula, de ciuit. Dei. lib. 7.
cap.

cap. 35. & de Trin. lib. 3. cap. 6. Lombard. lib.
2. sentent. Dist. 7. in fin. Et ut hanc indefes-
sam sui patris curam ipse DEI Filius nobis te-
statam faceret, ne passerulum quidem, sine eius
voluntate in terram decidere, ipse edocuit.
Matth. 10. Pro nobis autem quod maiorem ge-
rat sollicitudinem, sexcenta sunt sacrarum lite-
rarum exempla & testimonia. Non etenim vi-
ta nostra temeraria est, sed divina dispositioni &
gubernationi subiecta, ut idem August. Meditat.
cap. 28. scripsit. Neq; nostra vitæ protector.
Psalm. 26. qui Israël custodit, vel dormitabit
vel dormiet, Psalm. 120. Sed equalis ei cura est
de omnibus Sap. 6. & intelligit omnia opera ho-
minum, respicitq; de excelsa Sanctuario suo, su-
per omnes, qui habitant terram, Psalm. 32.
Quibus tam bona quam mala, tam mortem
quam vitam dispensat. Esaia 45. Ecclesiast. 11.
adeo ut is, nec vel capillus invito patre cœlesti
decidat, qui numerati sunt, Matth. 10. Quod
ipsum neq; ethnicus ille Homericus ignoravit,
qui Helenam suam Telemachum his verbis con-
solantem introducit, Odys. Δ.

ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλω
Σεὺς ἀγαθόν τε καὶ κόν τε δίδοι, δύναν γὰρ
ἅπαντα.

Quæ cum ita esse, sine hesitatione Christia-
ni credimus quis minimum sibi; ab homine vel

Angelo, sine DEI concessione fieri posse dixerit?
Quantumvis magna quidem sit istius Behe-
moth, nulliq; in terris aquanda potentia, Iob. 41.
nec non tam vehemens nocendi libido, ut, si ea
priuetur, pœnam sibi esse ducat; à DEO ta-
men & angelis suis, ne ultra præscriptam me-
tam grassetur, restricta est, & cohibita c. sci-
ficitaris 7. quæst. fin. c. nec mirum 26. quæst. 5.
Clem. 1. ibi Card. De pœnis Chrysost. lib. 1. supra
Matth. citat. Saur cap. 1. von Hexen, Moli-
toris in Dialog. von Hexen, &c. cap. 9. 10.
Vnde nec minimam calamitatem Iobo, sine spe-
ciali DEI venia inferre, neq; vel scropham in-
gredi potuit. Matth. 8. Marc. 5. Luc. 8. pul-
chrè Chrysost. De patientia Iob. Homil. 3. atq;
ut Regem Nabuchodonosor in corpore affligat,
DEUS concedit, in anima prohibet: qui, si sine
freno esset, neminem hominum uno momento
vivere, vel pacem habere sineret, Peuc. d. Di-
vinat. gen. Tit.

Ex quibus resultat, impium & Maiestatis
dinine læsæ crimen esse, si creatura, quod creato-
ris esse ascribendo, Sathanam, damna, tempe-
states, grandines, tonitrua, calamitates, incen-
dia, ruinas, naufragia, mutilationes, agritudi-
nes, morbos & mortem, per instrumenta & man-
cipia sua lamias, nimirum, causare, excitare im-
mittere, res creatas transformare, aliq; stupenda
posse

posse statuamus. Canes hoc pacto iracundos imi-
ramur, qui saxum, quo petebantur, moribus ul-
ciscuntur. Si aduersitatibus premeris, ô Homo,
non effascinata anicula commurmurationes, non
eius praeceptor & deceptor Diabolus, sed tua te
peccata fatigant, quæ DEVM, ut varijs erum-
narum, & infortuniorum modis, ad punitionem
traharis; aut ad vitæ correctionem exciteris, in-
uitauerunt & commouerunt, itaq; morbo alius
perpetuo, ait Chrysost. lib. 1. De prouid. Dei sub fi.
alius inopia, alius vi & inuidia premitur.

Neq; Delphicum hæc, sed cœleste presagie
oraculum, quod ut grauiter, ita sapissima nobis
indormientibus inclamat. Si mandata DEI
tui prauaricatus fueris, eris maledictus in hor-
reo, in agris, in iumentis, in filiis, &c. scabie &
prurigine insanabili, cacitate & amentia, pla-
gisq; quæ non scriptæ sunt, percutieris, &c.
Deuter. 23. Leuit. 26.

Ea propter DEVS, dat Angelis potestatem
nocere terræ, Apocalip. 9. & facit Sathanam ut
perdat, destruat, eueriat. Esaia 54. DEVS
inquam, posuit pluias eorum grandinem,
ignem comburentem in terra ipsorum. Et
percussit vineas eorum, & contriuit omne
lignum & fœnum eorum, Dixit & venit
locusta & bruchus, cui non est numerus

Psalm. 120. Propter peccata, clamitant Propheta, veniunt siccitates, Levit. 26. Ioël 1. Amos 4. Agg. 1. & 2. Zachar. 10. In ethnicorum cathedris personat, tam in Lyceo Aristoteles, quam in Stoa Zeno & Platonici DEVM esse, ex quo & per quem omnia.

πάντα τοῖς θεοῖς τίθη, ait Iamblich.

πάντα ἴδωρ Διὸς ὀφθαλμοῦ καὶ πάντα νοήσας. dixit Hesiod.

Ita quod, prater Marcianitas (qui Diabolo aperte sacrificasse, leguntur, ne ab eo laderentur) nulli ferè fuerint, qui non Iouem uti scelerum vindicem & bonorum ἀλεξίκακου habuerunt & coluerunt.

QVOD ERROR IS DIVINAM MAIESTATEM LEDAT.

CAP. II.

 QVOD verò Diabolus, tam falsam suae potestatis opinionem, in vulgus olim disseminauerit, exigua sibi messis non fuit. Duobus namq; artificiorum generibus semper oppugnavit DEI gloriam. Vnum est

est κακοζυλία seu falsa & prestigiarium fūco, it-
lata diuinarum actionum mutatio. Alterum
est, vel doctrina diuinitus patefacta, seu rerum
à DEO conditarum, artiumue ex natura con-
templatione, aut destinato usu extructarum, ca-
lumniosa deprauatio. Vtrog, hoc stratagemate
DEI honorem, qui ob omnipotentiam ei soli &
semper debetur, eleuare, eiusq, se participem fa-
cere conatur; DEI timorem, dum tantarum,
se virium autorem iactitat, relaxat, & dissol-
uit. Imò pro vero DEI cultu, meram sub ido-
lis Δαίμονολατρίαν paulatim substituit. Neq,
hæc inter gentiles priscos solum fœliciter archite-
ctatus est; sed & in ipso Christianismo non fini-
strè (proh dolor) passim inchoauit, passim perfe-
cit. Bellè Gundis. de heret. q. 9. n. 8. Hinc
tot Plutonica, anilium susurrorum, tot charecte-
rum, literarum, vocabulorum peregrinorum, lu-
strationum, fumigationum, exorcismorum, &
ligaturarum remedia (inuentione & confirma-
tione orthodoxa Ecclesia saluis) quibus se suasq,
ministras Lamias repelli, ligari, urgeri & cogi
aliquamdiu creditum fuit. Cùm tamen qui-
buscunq, creaturis sua sit, ab omnipotenti DEO,
natura & forma impressa, quam nec angeli vel
homines ullis characteribus, aut verborum for-
mulis augere, minuire, vel mutare, sine læsione
quinerit c. episcopi c. nec mirum 26. q. 5. decis.

Paris. Art. 1. 2. 3. Molitor. von Heren, cap. 10.
II. & c. Peuc. de diuinat. Tit. de Magia sub fin.
Eunich. de Sagarum natu. part. 1. sub fin.

Quis uestit, quàm multi hoc temporis sint,
quibus si subitus morbus, aut vitium rariu-
sculum ingruat, infans, plus solito, vagiat, pallescat,
iumentum macrescat, pecus emoriatur, grando
segetem prosternat, aut simile accidat, non dex-
tra DEI se, cum Iobo tactos, sed fascinum fuisse,
dicant: anum quandam in suspicionem ra-
pian; diuinatores & sortilegos in consilium,
atq; auxilium vocent, & hac contra seueram
prohibitionem DEI omnia.

ERROR IDEM. QVI PROXIMVM

L A D A T.

C A P. III.

DOTENTIAE proinde Diuina ho-
nore & metu violato, ac vile-
sciente; ut consequenter proximus
ladatur, uti iugio IEXVS iste mo-
litus est, ita non raro consuma-
nit. Posteaquam conuersationem politicam,
concordiam & charitatē mutuam ita non solum
extinguat, sed & earum loco perpetuas auersio-
nes, vilipendia, inimicitias & rancorem accen-
dat.

dat, imò accusationes capitales, fortunarum & sanguinis, honoris, & vita naufragia sapenumero causet.

QVOMODO IPSVM OPINATOREM ERROR

ISTE LÆDAT.

CAP. IIII.

ORRÒ falsa hac de Sathana viribus opinio, non DEVM, non proximum laesisse contenta, eum ipsum opinatorem altiori sauciat vulnere, quod non fortunarum, non vita vel honoris, sed ipsius interdum beatitudinis, siue aeternae salutis sanatur dispendio: Dum etenim licitis & concessis remedijs posthabitis, à sortilegis ac diuinatoribus adeoq; à Magis saepius ipsis, solatium atq; antidotum querit, diuina se indignationi ac perpetua damnationi (ni resipiscat) exponit, Deutr. 18. Leuit. 20. Nec minus peccatum, sed & sacrilegium saepè est, à sortilegis ad maleficia pellenda remedium querere, quàm ipsum sortilegium exercere, Tex. in c. illos 26. quest. 1. c. non liceat c. scelus, c. non oportet cum seqq. 26. q. 5. Sortilegos autem, eosq; consulentes & maleficos, ut una pagina comprehendit, ita eadem censura expectat, Leuit. 19. 20.

Ideoq;

Ideoq³ mortem homini Christiano obeundam potius, quam vitam ligaturis redimendam esse, cum hoc pacto, si corpus sanetur, semper animæ vulnus infligatur, ait Chrysostomus. Homil. 8. c. fin. de frigid. & malef. **D**EVS etenim fortis zelotes est, Exod. 20. neq³ alibi, quam apud se auxilium queri precipit, c. admoneant 26. q. 7. Grl. de Sorcil. q. 6. n. 20. & q. Præter dicta hæc testimonia & exemplorum sylua suppetit. **A**bimelech & domus eius, precibus Abrahæ sanati sunt, Genes. 20. c. si per sortiarias 33. q. 1. Laudat Chrysostomus Cananeam, quæ contra Diaboli insultus magos non vocauerit, alligaturas non quesierit, impostatrices mulieres non adduxerit, quæ demones innocare & incantationibus suis, (ait) vulnus augere solent, Homil. 12.

Cyprianus, cum virginem nobilem Iustinam magicis artibus de stupro sollicitasset, & illa **D**EI opem, ut virginitatem conseruaret, implorasset, non tantum præseruata fuit, sed & eo ipso Cyprianum ad Christianismum conuertit, Nazianz. Homil. 19. de S. Cypr. Molitor d. dial. in fine. Neq³ cassis ea omnia sunt rationibus: Quandoquidem Magica calamitates nunquam, nisi occulto, sed semper iusto **D**EI iudicio permittente, fiant. Tex. d. c. si per sortiarias; & tam scientia quàm potestas magicarum artium
à Deo

à Deo detur, vel ad fallendum fallaces, vel ad
monendum fideles, vel ad probandum iustorum
patientiam, verba Augustini lib. 3. de Trin. ci-
tat, Lombard. Sentent. cap. 7. lib. 2. lit. F. Ler-
che. in bedencfen von Hexen fol. 1. eiusq₃ velle
cuius & nolle est. Quid impurissimum ganeo-
nem, & vilissimum DEI carnificem flagitamus,
quod in Imperatoris seu solius ἀρχιεπιστο-
læ manu consistit? cur obrepat instrumenti; & ar-
tificis sepelitur memoria? Quid ipsum DEVM
prætergredimur, eiusq₃ hosti ἀποόνδω Dia-
bolo, & Sagis suis abblandimur & supplicamus?
Verum ea, dicis, quibus perficiuntur ex sacris
exhausta sunt literis.

Respond.

Sacrosanctas literas & veræ Ecclesiæ ordi-
nationes per se in dubium vocare, cuius pio
piaculum existimabitur. Sed igne quid vti-
lius, si quis tamen vrere tecta comparet audaces
instruit ille manus. Nullius vsus rei adeò nobilis
est, quin per abusum violari queat. Tremen-
dum illud IEHOVÆ nomen, si cassis caussis;
ipsa DEI oracula, si in inordinatum & indebi-
tum finem, vsurpentur, in prioris Decalogi par-
tis membrum NON ASSVMES nomen DEI
in vanum, impingitur. Non sacra duntaxat,
sed & prophana actionum nostrarum exercitia,
ad

ad omnipotentis DEI laudem dirigentur. Quod non solum non fieri ex superioribus patuit, sed & actum istum peiorem & execrabiliorem esse, quò plura ei miscentur bona, ait Arlesius in tract. de superst. Trittem. tract. de reprobis.

Nec id de supremis solum, verum etiam de medijs & ἀδιάφογοις dici debet. Vnum ex multis iumentis maleficiatis (ut dicitur) pedibus sursum versis suspensum ceteris profuit. Id quis ex vulgo nocivum estimasset? Sed aliud hic nihil venatus est Diabolus (ait Bodinus) quàm quod detestanda hac idolatria placaretur. Sanctus Hilarius Damoni, exitum ex obsessio, promittenti, si Laminam quandam sub limine Demoniacæ à proco defossam, auferret, exiguo hoc gratificari noluit, sed inceptis precibus inuitum abegit, testis Chrysost. in vita Hilarij.

Huius fecis innumera ludificator iste, quibus à rudibus tuillatur, disseminavit, veluti de cremandis maleficiata pecudis extis; de suspecta malefica per DEVM ter roganda, aut liberaliter fustibus cadenda: de pecudis unius cauda humana (qua superstitio non ita pridem ipsi facienti carcerem, desperationem, & voluntarium suspendium, forsitan innocenti, peperit) de re quapiam ex suspecta domicilio auferen-

ferenda; alijsq; id genus reliquis, quorum ob-
liuio seu ignorantia homini Christiano ut optan-
da, ita utilissima foret. Non obstat, quod ma-
leficia interdum hoc pacto pellantur, eo namq;
pacto, dum quis damnum propellere satagit, ali-
ud duplici fœnore reportat, c. qui sine saluato-
re 26. quest. 5.

QVAM IPSIS LA- MIIS ERROR HIC NO- CIVVS SIT.

CAP. V.

DEMVM, DEO per opinionem
hanc ad iracundiam provocato
amore, fama, vel vita proximi
violato: fœlicitatis aut salutis
propria facta naufragio: tempo-
rali insuper & perpetuo Sathan misellas Lamias
multat infortunio. Tanta namq; istius Abaddon
& homicide est *ἐπιχαίροντις*, tam indefessum
& Lernaum quotidie Phœnicis instar repullulans
nocendi est studium, ut eterno predarum suarum
interitu non satiatur, sed & earundem morte cra-
delissima, fune, flammis & fauillis ignominio-
sissimis oblectetur, postereosq; indelebili quasi in-
famiae stigmate, ex quo non raro cades, despe-
rationes, aliaq; mala germinant, sugillet &
deni-

denigret. Quæ res illi non adeò fœliciter sub
manum succederet, si apostasia hac animi solùm
terminis cohiberetur: cùm acriores simus bono-
rum nostrorum, quam DEI nominis & honoris
propagatores.

Sed supremam omnium calamitatem La-
mys ipsis infligi dictum est, eaq; namq; dum tan-
tas sui præceptoris Diaboli vires cernunt, tan-
tam eius erga se sollicitudinem amorem & stu-
dium admirantur: dum tot gaudijs & promif-
sionibus sub sensum lapsis titillantur; ad indisso-
lubilem sui fœdoris pertinaciam excitantur, ani-
mantur, & inflammantur: adeò ut rerum cœ-
lestium cœu phantasticarum nugatoriarum ac
incertarum cogitatione postposita, sui emendatio-
nem ut plurimum aut auersentur, aut mentian-
tur, maioremq; sui crudelitate messem Diabolo
faciant. Quis namq; bimorum infantulorum
nescit, id, quod morientibus alibi Lamys uti E-
angeliz antibus creditum fuit, per plurimis eben
innocentibus honoris & vitæ peperisse dispen-
dium?

DE OBJECTIONVM QVAVNDAM REFV- TATIONIBVS.

CAP. VI.

Ex

X quibus cum relinquatur, erro-
rem hunc impietatis & detri-
menti irreparabilis exuberantif-
simum esse, sequitur, ut de eius
causis, earumq; refutationibus
percurratur, Et primum aiunt. Quod La-
mia vim generatiuam impedire, membra aufer-
re, pueros strigare, claudos, mutos, & cæcos fa-
cere, imò mortem ipsam inferre possint, multo-
rum autoritatibus, & experientijs didicimus
esse. Respond.

Negari non potest *DEI* angelum *Thobiam*
docuisse, quod *Damon* in filios libidinis potesta-
tem acceperit, vnde dubium non est, *DEVM*
multa, precipue circa hunc actum contra libidi-
nosos, atq; interdum contra pios ad probationem
constantia, *Diabolo* concedere, ut & arte prasti-
gia membra auferre, infantibus etiam baptiza-
tis, insultare. *August.* de ciuit. *Dei.* lib. 21.
cap. 28. *Hieron.* ad *Paul.* de *Somn.* *Brisil.* c. sa-
cerdotes, de conf. dist. 4. & c.

Sed quod omnia hæc & similia *DEI* per-
missione fiant, ex præmissorum fundamento ne-
mo negauerit, & proinde hæc non lamijs, sed ipsi
Diabolo ac diuina concessioni, & precipue pec-
catis nostris ascribenda erunt, *August.* in
Psal. 3.

E

Patien-

Patientissimus ille Iob post tot à Demone
acceptas clades & plagas, non Sagam non Dia-
bolum queritur. Sed manus, ait, Domini, te-
rigit me, DEVS dedit, DEVS abstulit, &c.
ut citat D. Augustin. in Psalm. 90.

Quod autem Sathan multa horum non per-
se, sed lamiarum opera efficere satagat, non id
causa est, quod ea sibi ad suum ministerium sit
necessaria. Sed ut DEVM ad maiorem ira-
cundiam irriter, & ad seuiorem ultionem con-
tra genus humanum prouocet: damno affectas
ad earum odium & accusationem instiget; illas
ipsas confirmet: & innoxios hoc medio in extre-
ma capitis & honoris pericula conijciat. ut &
sup. tactum Biet. de lamijs cap. 16. &c.

Quomodo autem impostor iste non tantum
hominum oculis, sed & tactibus adeoq; sensibus
omnibus imponere possit, ut hoc pro illo, illud pro
nullo, nihil pro aliquo esse existimant, uberior
olim campus, de falsa representatione Diaboli,
cum admiratione τὸ θεὸς συγχωρεῖ & demon-
strabit.

Secundò proiectis in aëra lapillis fusaq; in
scrobem aqua seu lotio, defossis sub limen serpen-
tibus, pilis, plumis, alijsq; reculis grandines,
imbres, morbosue procreari, quemadmodum
antea minata seu pollicita fuerant, videmus
& ex-

& experimur. Neq; effectus ij sine causis istis
præiis secuturi videntur. Respond. Veluti
DEVS omnipotens suis miraculis & virtutibus
ut plurimum gestus externaq; signa adhibuit,
quibus sine tamen ea omnia perficere potuisset:
Ita eius Simia Sathanas, nulla necessitate alia,
quàm quòd DEVS magis offendatur, sua man-
cipia melius seducat, obfirmet, & mendacia
sua nitidius palliet, suis etiam prestigijs certa
quodam parerga subijcit, quæ nihil aliud quam
λόγοι, verba sunt & voces, ut omnes, qui hac
de re scripsere, adeoq; refractarius alioqui Bo-
dinus fatentur. Δοκίμου. lib. 2. cap. 6. in
princ. & cap. 8. item lib. 3. cap. 5.

Sed minas earum sæpius effectum sortiri ob-
iectum est. Respond.

De veneficis aut ijs, qui venena propi-
nant alicui, quos Magos propriè Wier. appel-
lat, hic disputatio non est. Sed de ijs, qui car-
mine, afflatu aut alijs πειρῶσι nocumenta
parturiunt, quorum vim omnino nullam,
sed merum Diaboli ludibrium esse ipsi de-
mum ethnici intellexerunt, quod Homerus,
dum Mercurium suo Vlissi herbam Moly, con-
tra Circes veneficia monstrare introducit, signi-
ficat Odyss. K. Horatius, item. Somnia
(ait) terrores magicos, miracula, Sagas
nocturnos, lemures, portentaq; Thessala, risu.

Excipio, &c. Rudis hoc credebatur antiquitas,
testatur Seneca, attrahi nubes cantibus & repel-
li, quorum nihil posse fieri, iam palam est Di-
ssut. Rostoch. de Magis Thes. 66. quod Ouidia-
na ista venefica gloriata fuit. Et sylvas, inquit,
moueo, facioq; tremiscere montes. Et mugire
solum, manes exire sepulchris.

Cuius rei causa Romani suos Statores, Fe-
retrios, Tonantes, Elicium quoq; Iouem, quem
vocatū cū fulmina credebant, aliosq; colue-
runt. Quid enim credere stultius est, quā
elementorum, syderum, rerumq; ordinem à Deo
illis inditum, à Diabolo imò ab anilibus mussi-
tationibus inuerti, moueri, impediri? Fabu-
la. Sed, ubi hanc vel illam calamitatem, mor-
bum, seu damnum alicui inferre à DEO vel
iussus est vel impetravit accusator iste inquietis-
simus: siue etiam ubi ex naturalibus causis,
tempestatem, agritudinem alicuius mortemue
prauidit, ministros suos magos aut lamias, an ta-
lia excitare velint, percontatur. Re secuta, prae-
ceptorem laudant, artificium mirantur. Saga-
rum verò interpellatio si praecesserit, Diabolus, ut
id DEVM roget, necesse est. Qui si ex iusto
suo iudicio aut misericordia neget. Sathan in-
terim ne in autoritatis & existimationis suae ca-
dat vilipendium, lamijs, nihilominus, se id effe-
ctum daturum, simulat. Spe frustratas, quasi
prae-

præceptum perperam executæ sint, nunc obiurgatur, sæpè verberibus mulctat, non secus uti veterum aruspices delusos graphicè scripsit Penc. de diuinat. cap. de augurijs in fin. Quæ ratio facit, quod conatus Lamiarum interdum irri-
tos fuisse conquerantur, c. sciendum 26. q. 4. Wier. de lamijs cap. 15. Rostoch. disp. Thes. 63. & seqq. Bodinus lib. 2. cap. 8.

Quarto nondum quibusdam satisfactum videtur, cum enim animalia imperfecta conde-
re in sua manu Sathan habere dicatur, veluti mures, angues, lacertas, &c. Spreng. in mall. part. 2. cap. 8. Quous tempore suis gratificari posse videtur. Respond. Sprengerum, ut qua-
dam probabilia, ita non pauca ex Sagarum of-
ficina, propriog³ cerebro anilia & falsissima de-
promsisse cernimus: Quamuis enim animalcu-
la quædam ex putredine nascantur, nullum ta-
men sub sole tam exiguum, quod DEO creatori
vitam suam acceptam non ferat. Quare hæc
Sprengeri opinio ex reliquijs Manicheorum pro-
monauit, teste Bodino lib. 1. cap. 1. Opt. Wier.
De lamijs cap. 1.

Verùm effascinatos ea interdum egerere
videmus. Respond. Quod effascinatis talia, ut
& setas, subulas, glomera, annulos, &c. extor-
queri putemus, certissimum est, id Sathane præ-

stigio fieri: Si namq; in circulatoribus ob manum agilitatem seu χειροσφοδία plurima quasi ὑπερφύσικα miremur, quid de eo, qui oculos, auditum, tactum, sensusq; omnes effascinare, & in ipsa excreatione, egestionē, seu euomitione species has celerrimè subicere potest, dicemus? Vines ad August. de cinir. DE lib. 10. cap. 16. Thomas par. 1. quest. 114. Art. 4. Grl. de Sortil. quest. 7. n. 10. Disput. Rost. Thes. 21. Sed & quod versicolores vermes, serpentes, musca, lumbrici, scarabai, aliaq; animalia, atq; adeo nonnunquam quasi tenuium funiculorum quidam globi in ventre, vel alia parte corporis, tum hominum tum iumentorum naturalibus ex causis generari & excerni possint, egregiè decidit super eadem questione nostra consultus Doctissimus & clarissimus vir D. Gerhardus Mariellus § Reipub. Monast. VVestph. Medicus, cuius verba ἀντὶ τοῦ λέγειν transcribere lubet.

Vermium nomine apud Medicos tam Arabas, tum Gracos tum Latinos & veteres & recentiores censentur, quavis animalia in corpore generata, per corruptionem & putredinem, in qua natura id quod benignius calore viuifico, tanquam opifice transformat in animal, quaecumq; possit effingi, ut Aristoteles docet

docet in Meteoris. Idq̃ cum in alijs partibus corporis internis vel externis, ut oculis, auribus, dentibus, natibus, & vniuersa cute, tum maxime in intestinis & ventris capacioribus locis, ut stomacho, utero, vesica.

Nonnunquam & in ulceribus. Ac licet idem, Aristot. negare videatur, in stomacho id fieri: tamen communis Medicorum sententia & quotidiana experientia attestatur, non solum in stomacho, sed in singulis alijs partibus, quibusvis posse creari vermes, in quibus apostemata & ulcera & materia vllomodo putrefacta locum habent, sicut Rhases in continente latissime docet. Quamuis nonnulli ex Hypocratis quarto de morbis, ab utero vermium seminaria accipi volunt, generari enim tunc in utero matris, quoniam tum fœtus, non expurgatur à fece. Non apparere autem, nisi cum per putrem quandam materiam apta capit alimenta & incrementa. Sed longius fortasse petatum hoc est principium: Sunt autem in vermium, ut varia, & admirabiles formæ, ita etiam saussimi & vulgi caput excedentes effectus in ijs animalibus, quorum corpora occupant. Refert primarius Medicus Papiensis Matthæus D. Gradibus in 3. Tract. commentariorum in nouum

ad almanforem cap. 19. citatq; alium Medicum
oculatum testem in oppidulo Laudensi Ducatus
Mediolanensis, expulsam ab homine vermem,
qui videbatur longitudine duodecim brachio-
rum. Cui inclusa apparebant partes eminentes
rotunda, ut in cucurbitis videre est. Fuisse
autem reuera folliculum pralongum, continen-
tem ascarites sive cucurbitinos dictos vermes,
per se quidem seperatos, sed qui connexionem in
suo quodam panniculo constituerent, vermem
tanta longitudinis. Guilhelmus Rondolius Mon-
spessulanus primarius Professor & Medicus re-
gius longiores ipsis intestinis quosdam existere
ait: cum intestinorum longitudo Plinio & Ve-
silio testibus quatuordecim vlnas saepe aequet. Se-
ptem pedum longitudine visus est nobis in hac
urbe vermis, ante quatuor annos reiectus, ab u-
xore fabri platea Egidiana, qui figura sua can-
dam Scorpionis referebat, colore candido, adeoq;
sua symptomata excitauerat, antequam excer-
neretur, ut maritus suspicatus, ipsam peste corre-
ptam, Exhibuerat illi nostrum quoddam antido-
tum: post cuius assumptionem post quatuor fere
horas vermem istum excreuit, & sanitati illico
restituta est. Atq; sicut longitudine, ita etiam
figuris admodum variant. Fernelius Medi-
cus Parisiensis regius lib. 5. De partium morbis
& symptomatis cap. 7. scribit, in quodam milite,
qui

qui resimis erat naribus & fœdiore quodam col-
luvie diutius cohibita, vermes duos villosos in-
star digiti illic genitos inuentosq; esse, qui tan-
dem in furorem illum adegerunt, febreq; non ad-
modum manifesta de medio sustulerunt, die cir-
citer vigesimo. Auicenna sexta tertijs tracta-
tu 5. non vermes solum, sed & muscas & similia
animalia in corpore nasci scribit, additis varijs
modis & causis eiusdem generationis. Scribit
idem alio loco, propter vermes & serpentes, non-
unquam epilepsiam aliquando colicam, inter-
dum famem caninam, item syncopen cordis tre-
morem, conuulsionem, deniq; subitam mortem
consequi, prout videlicet ab ipsis noxa vel cordi vel
stomacho, vel cerebro communicatur. Et, (au-
tore Rhase) quacunq; accidentia siue symptoma-
ta venenum assumptum corpori inferre solet, ea-
dem vermium praesentiam comitantur. Atq;
iccirco, quacunq; remedia, à Medicis contra
haustum venenum usurpantur, eadem & contra
vermes valent. Bernardus Gordonius cele-
berrimus olim Professor Monspessulanus, qui cir-
ca annum Domini 1395. summa cum laude in
Gallijs medicinam factitauit, in suo medicina
lilio Tract. de passionib. intestinorum particula
5. cap. 20. scribit vermes, serpentes, pediculos
& scarabaeos generari ex pusredine in humano
corpore, non secus, atqui in maiore hoc mundo

eijci etiam aliquando per nares & os & inferiora. Imò in defectu alimenti et maxime in biliosis corporibus, interdum perforare intestina, & ita exire atq; insequi terribilia accidentia. Idem paulo ante citatus Rhases gravissimus author, attestatur profluvium sanguinis lethale à vermibus oriri posse, Vulneratione inducta intestinis ab eorum morsu: Iacobus Hollarius recens & praeclarus Parisiensis med. lib. 1. De morbis internis cap. 54. commemorat, se vidisse puellam Parisijs in laterna ad portas D. Iacobi decumbentem, qua album vermem latum, palmo maiorem satis crassum reiecit per nares, nulla tussi, nullo vomitu antecedente.

Actuarius summus physicus & medicus, lib. 1. de Methodo medendi cap. 21. Vermium (inquit) alij maiores, alij minores, alij subalbi, alij subrubei sunt. Nonnunquam item, priusquam in animal probè efformati fuerint, atq; à se inuicem seiuncti non secus, quàm tenuium funiculorum quidam globi excernuntur. Et paulo post. Tinea una lata in intestinis gignitur, cum lentus & leuiter calidus humor interna intestinorum superficiei illinitur, qui à calore quopiam in animal formatur. Hac quandoq; in plura intestina porrigitur, interdum etiam per tota permeat, onus, humoremq; venire

ventri quendam concilians, & quicquid in ventriculum immittitur edulij, promptè absorbens. Porro ea nonnunquam in acervum ceu glomus contracta, perpetua quadam continuitate, coherens excernitur, interdum in cubitales & maiores minoresq; portiones dissecatur. Atq; hac adeò molesta fera, si semel tota fuerit eiecta, haud quaquam sanè denuò imposte-
rum gignitur. Reliqua verò qua plures sunt, propemodum & in omnibus & perpetuò generantur. Eiusmodi Tineam vocatam *Are. lata* vidisse se ait *F. Valeriola*, longitudine novem pedum. Cuius vir ille Doctissimus in suis observat. copiosè meminit, & qua ad eius generationem intelligendam pertinent, accuratè docuit. Hac si in humanis corporibus contingunt, certè longè maiorem in iumentorum capacissimis & voracissimis ventribus locum habent.

Taceo, quod ea sæpè aquas impurissimas, fimo alijsq; putrilaginibus, imò & Ranarum aliorumq; reptilium semine refertas affatim hauriunt. Placet itaq; tot præclarorum virorum autoribus exemplis & rationibus, propositionem nostram tantum habere veritatis, ut merito credulis quibusdam ex imperito harum rerum vulgo testibus sinistro iudicio præoc-
cupa-

expatis, non tam integra sit fides adhibenda. Sed alia etiam simul inquirenda in maleficarum detestando crimine, quibus forte cum natura, & eius autore Opt. Max. pugnare videantur. Quae quidem partim Theologis partim Iurisperitis indagando committa. Hac Martellus vide. Bier. lib. 3. de prestig. cap. 7. 8. 10. 11. De lamys cap. 17. & 13.

Rursus Antagonista instant, Cum diuinatores & malefici non solum iure Diuino Canonico & Ciuili, accidi iubeantur, sed & ethnicis ipsis semper odibiles fuerint, quorum hi eos bestijs obijciendos, illi viuos exurendos, exilio mulctandos statuerunt, Iul. Paul. recept. sent. lib. 5. Tit. de sicarijs, verisimile prorsus est, eos ex mente 12. Tab. de reb. priu. tit. 11. de iniurijs alijsq; delictis: fruges excantare, innocentium salutem petere, L. multi C. de malefic. aliaq; mala perpetrare posse. Respond.

Non inficior veteres 12. tab. conditores, ut & I. Cium Paulum aliosq; ethnicos in tanta sacrarum literarum ignorantia Daemonum prestigijs, quibus immerfi & suffocati fuerunt, plurima tribuisse, quae omnia à Diabolo in sui admirationem, & in Dei contumeliam fabricata, polita, & distracta esse, dictum est superius. Neq; adeo mirandum, si sub priscis, scriptarum legum archi-

architectis hoc tum errore detentis, gentilismi
vestigia remanserint, aut reliquia irrepperint.

Præter hæc omnia, si iura super ijs scripta
penitus introspiciantur, subdubitari poterit, an
ea de Lamijs nostris edixerint. De magis di-
ninatoribus & sortilegis biblia loquuntur, eosq;
notare certum est, qui vel veneno vel certa ver-
borum arte seu carmine damna dare putaban-
tur. Quam formam Diabolum in finem su-
pra dictum, primitus suggestisse, docuisse, & ad-
iuvnisse, plurimosq; hypodidascalos peperisse cer-
tissimum est, ut Hiarcham apud Chaldaeos; Za-
molxidem, apud Thraces, Hermetem apud Æ-
gyptios; Numam apud Romanos, plurimosq;
qui integra, hæc de scientia, seu, ut rectius im-
postura, scripserunt opera; Evantes Arabum rex
Zabulus, Barnabas Cyprius, & qui hodiè adhuc
efficitis, Adæ, Abelis, Enoch, Abraha, Salomonis,
aut sub indubitatis circumferuntur titulis, ut
de occulta philosophia Agrippæ, quem fusus vide
de vanitat. scient. cap. 45.

Ad id genus hominum omnes, quæ de ma-
leficis leges rogata sunt (excepta constitutione
Carolina) collimare videntur. Nam libros
magicæ Artis apud se neminem habere licet. I-
tem magicæ Artis conscy summo supplicio affici,
placet, ait Paul. d. Tit. 22. & simile de Divina-
toribus

toribus cap. preced. in fin. statui. Imperator
quoq; Constantinus neo Christianus, eorum (in-
quit) scientia est punienda, qui magicis accin-
cte Artibus contra salutem hominis moliun-
tur, L. 4. Similiter multi magicis Artibus
vselementa turbare non dubitant, l. multi. hinc
Arcad. & Theodos. aa. Si quis reum male-
fica Artis oppresserit, aiunt, L. fin. C. de malef.
& mathem. Quapropter Valens & Valenti aa.
culpam similem esse, prohibita docere & discere
dixerunt, L. per. C. d. i. Accedit, quod
non tantum Statius & latini, Magiam, AR-
TEM atraciam vocent, sed & vernacula lingua
eam nominamus die schwarze Kunst. Non
quidem ab atro Atracia, sed ab Atrace, qui
eam primus in Thessalia tradidisse scribi-
tur, Beroald. in Apul. de aur. ass. nuncu-
pata.

Quomodo eandem & annos aliquot Dia-
bolus ipse aperte professus dicitur, in arce qua-
dam Lutetia Parisiorum vicina quam etiam-
num, cum rei gesta fama publica extare, mee
mihi testantur aures & oculi. Sed hic artem,
quis dixerit, qua nullis certis praeceptis aut re-
gulis, nullo certo fine & euentu constat, disci-
tur vel docetur?

Deploranda ars est, qua non ingenij per-
spica-

spicacia, acrimonio, mentis aut manuum,
pedum, membrorumque adminiculis; sed ani-
mi abiectio, agitudine & vitio perficitur.
Quis dubitat circum rugientem Leonem pro-
tinus adesse, si unico tantum vocetur aut roge-
tur verbulo? De Lamiarum itaque arte &
Diaboli doctrina, quod dicitur, nihil est, ni-
si quod hac impostura, illa phantasmata sint,
& nuge insulsissima. Qua de re latius in
Vviero. de lamijs experientia multilingua, eru-
ditionis exactissima, & ingenij perspicacissi-
mi, Clarissimus vir D. Amandus Ruden-
scheidt Cilius, I. V. D. & Camera Imperia-
lis Spirensis Aduocatus, &c. dignissimus cap. 22.
videri poterit.

C A P V T V I I.

QVAMVIS autem hac ita sint,
sincere Lector, nemo tamen si-
bi aut alijs persuaserit, Lamias,
eò quòd conatus earum phanta-
stici sint, & irriti, meritis pœ-
nis esse subtrahendas. Non enim id Christia-
ni pyne indicis, sed DEI contemptoris foret.
Imò dico & repeto, veras Lamias aut Sagas
vti Maiestatis diuina hostes, ultimo suppli-
cio, ferro, & flammis extirpandas, tum
quod

quod Baptismati, Christianitati, Deoq³ renunciant, & Diabolo se dedant: tum quod solus conatus in crimine laesa Maiestatis humanae, ne dum divina, ordinaria poena coërceatur L. quisquis in princ. C. ad leg. Iul. Maiest. quod commune est Angel. in l. 1. § fin. ff. quod quisq³ iuris, &c. Hippol. L. 3. in princ. n. 2. ff. ad leg. Cornel. de sicar. Clarus lib. 5. sentent. § fin. q. 92. &c.

Ita ut tam stultum. An Lamiae sint? quàm an ultimo subdi debeant supplicio? Absurdum sit dubitare. Sed quae lamiae, & quo pacto detegenda sint, quaestionis cardo est. Vbi si divinatoribus, carnificibus: aut etiam pellionibus, pistoribus, alijsue indoctis erudiendum te subieceris, quid aliud tibi, quàm ex uno Bodino occinent (in cuius fecem, quod D. Samuel Meier, Parrochus vir aliqui ingenuus & edoctus, inciderit, animumq³ suum tot tamq³ gravium doctorumq³ virorum institutionibus & exemplis imbutum, levi demum Gallo plus a quo repastinandum prabuerit, dolendum) Sagarum puellas ait lib. 4. cap. 1. Bodinus oportet comprehendi. Veneficij indicium, non lachromari, oculos humi defigere. Nihil fatentibus mutandæ vestes, & pilus omnis abradendus, si aliquid probationis fuerit adhibendus equuleus, &c. Item cap. 2. eodem,

dem, hæc antiquata est regula, quod ni integra & clara extet probatio reus sit absol- uendus. Præsumptiones hîc sufficiunt ad quaslibet pœnas excepta morte: vnus te- stis sufficit ad torturam: Socij hîc suffi- cienter probant ad damnationem Rei: In hoc crimine testis periurus admittitur. In hoc crimine nihil est religiose hære- re quemquam regulis ordinarijs procedendi, aut refellendorum testium. Imò in fine ait, De hoc crimine non secundum ius co- gnoscitur, & super omnia, cap. 4. eodem libro. Ius diuinum & humanum planè peruertit, si quis in hoc crimine ordinem iuris & forenses formulas obseruet, &c. *En cruentissimam Melochiani carnificis lanienam; en nobilissimum Sathana emporium; en ineuita- biles omnis innocentia scopulos: In tantum ty- rannidis Rex Phalaris aut Nero progressi vix videntur, ut ordini iuris ex professo renuncia- nerint. Sed undè hæ lachryma? Quid eò ce- citatis hominem alioqui non indoctum seduxit? Nihil aliud certè, quàm sua ex confessionibus Lamiarum exsorbta credulitas. Non diffiteor probationem liquidissimam propriam confessio- nem esse. At velis versis non ignoro, primum, quod confessio ea sit inefficax, qua iure non per- mittente emanauit, fa. L. 4. § condemnatum ff.*

F

de re

de re iud. L. non putauit § non quauis ff. d. contra tab. Deinde quod erronea confessio nullius sit momenti L. error L. cum post. C. de iure & fact. ign. L. de etate § fin. ff. ad interrogat. actio. & quod in criminalib. soli confessioni rei non stetur. Bald. Ang. dd. l. 1. C. de confess. Praesertim hinc ubi ipsa confitentes cum illusa sint, quid aliud, nisi ludibria fateri habent? nam destructo Antecedente, ex quo consequens pendet, & id destrui necesse est, l. apud Antiquos C. de furtis. Latius Ponzinibi. d. lamys n. 52. Molitoris in Dial. 1. Euenich. de Saga. natur. parte. 2. in princ. disputat. Rostoch. thesi 57.

Imò sunt, qui confessionib. Lamiarum, non solum contra se, sed & contra alias personas etiam fame & vita integerrime fidem adeò indubitata habeant, ut si qua quod in nocturnis suis, ut aiunt choreis visa sit, à tribus quatuorue deferatur, continuo ad carcerem abripiatur, torqueatur, retorqueatur, nec confessa aut inconstans, terriò, quartiò, horreat mens dicere ulterius flagelletur, flammis ustuletur, fidibus distendatur, et discerpatur (cetera quidam norunt) tantisper, dum aut se Sagam confiteatur, aut mussitando, uti truncus, comburatur, O falsidicum Diaboli confistorium: ô subditi miserabiles: ô Magistratus miserrimi: ô tremendum IEHOVÆ tribunal & iudicium. Quid cedo potius tribus, viginti

ginti aut pluribus: quam uni credis? Nonne
eiusdem pedagogi discipuli? Nonne idem unius
Magistri organum? nonne tam centum suorum
mancipiorum sensus (in sua quippe re quilibet
moderator & arbiter L. in re mandata C. manda-
ti) quam unum impostor iste effascinare potens?
Vltra triginta ad manum essent argumenta, qui-
bus infallibiliter Sagaram delationib. hoc pacto
non posse atq; non debere credi, convincerem, sed
ea, uti ante hac in celeberrimo Spirensi Sacra
Ces. Maiest. consistorio, grossum quoddam prog-
naculum obruerunt, ita quibusdam adhuc ag-
geribus reservantur. Ah quam tranquille vi-
verent innocentes, & quam iuste fontes euelleren-
tur. I. Si ad ius scriptum & Carolinam ro-
tiusq; Imperij Romani ordinationem collimare-
tur. II. Si informationes extraiudiciales
in scriptis prederent. Canalca. Decis. 5. n. 24.
& decis. 6. n. 18, decis. 11. n. 43.

III. Si (posito sed neutiquam dato) quod
Saga uti socia criminis audiri possent, si adhuc
rum legitima procederet diffamatio, sine qua socij
delatio nihil valet Salyc. L. si. ff. de quest. Card.
Clem. ut clericorum n. 18. de offic. ordin. & quoti-
die sic praticari dicit Hippol. & DD. in l. § di-
nus ff. de quest. & sing. 209. Bossius, &c. Nam
bona fama facit, quod socij dictum non faciat in-
dicium. Carer. in pract. fol. 14. Gram. cons. 21. &
consil. 68. adeo, ut neq; inquisitio inchoari possit.

*c. qualiter 24. c. Inquisitionis § tertia § quasi i-
 sti de accusat. c. DEVS omnipotens 2. q. 1. c. li-
 cet Hely de Simon, Fulgos consil. 153. col. 2. sed
 totus Inquisitionis ordo corruat. Innoc. c. veni-
 ens de testibus, Andr. post Hostiens. d. c. qualiter
 & ibi Innoc. n. 3. Quod etiam in exceptis pro-
 cedit Tex. & gloss. c. in primis § pe. verb. crimi-
 ne 2. q. 1. Gloss. c. 1. verb. Quod autem 6. q. 1.
 L. famosi ff. ad leg. Iul. Maiest. Scurpff. consil.
 90. cent. 2. n. 2. Alex. conf. 89. lib. 3. Gramm.
 consil. 21. & conf. 68. n. 17. Maran. Spec. Part.
 6. de Inquisit. n. 23. Imò licet inculpatus esset
 male fame & conditionis, non tamen ob id tor-
 queri posset Gramm. decis. 28. n. 16. per Guido-
 nem Gand. Ifern. Quamvis etiam inculpantes
 essent plurimi socij Gram. ibidem per Alexandr.
 conf. 89. lib. 3. & consil. 172. & L. repeti § is qui
 ff. de quest. Raphaël conf. 1. & c. Vnde dicit ibi
 Grammar. Quod vnus integer testis, plus potest
 quam multi socij, quia ille torturam interdum
 causare potest, hi minimè. secundum Iferniam
 Bernardi in addit. ad Ang. Tract. malef. Rub.
 1. n. 22. per Albericum. Oldrad. Alex. Cahlr.
 Hippol. conf. 128. n. 33. vol. 2. Crauet. consil. 99.
 n. 11. Parte 1. & consil. 275. n. 12. Part. n. VVe-
 senb. conf. 98. n. 23. part. 2.*

*IIII. Si iusta diffamatio precedens legi-
 timè probaretur.*

V. Si

*V. Si torquendo demum copia indiciorum
daretur, ad faciendam contra ea defensionem,
Tex. & gloss. L. unius § cogniturum ff. de quest.
L. 2. C. de exhib. reis Bart. L. fin. n. 8. ff. de
quest. Bald. L. 2. C. de edendo Angel. Tract.
malef. vers. fama publ. vers. & sic benè nota n.
7. Ias. L. is apud quem C. de edendo. Alex.
conf. 65. vol. 1. n. r. Gand. Tit. utrum torquen-
do dan. sit, & c. Hippol. conf. 12. n. 6. vol. 1. Fer-
rar. Pract. in forma Inquisit. n. 19. Blanc. de
Indicijs cap. 1. n. 24. Ruin. conf. 7. n. 11. vol. 5.
Carer. pract. fol. 87. n. 12. & fol. 91. n. 7. Id
commune esse dicit Ripa. L. 2. n. 8. C. de edendo.
Iul. Clar. § fin. q. 49. n. 3. & fieri debet, etiam
si crimen esset notorium, idq; camera observat.
Geil. de pace pub. lib. 2. cap. 7. n. 10. per clar.
Bossium, & c. & notandum ait Bertach. in Re-
pert. verb. Indicia n. 30. Quod extende, etiam
si Index ex mero officio procederet, Bald. c. 1. de
off. ord. Ang. L. si vacantia C. de bonis vucant.
lib. 10. Alex. conf. 65. Bossius Tit. de Inquis. n.
21. Simanc. de heret. In annot. contra Zanchi-
um cap. 4. & Reus esset male vite & conditionis
Ang. & ibi August. de arim. Tract. malef. verb.
Fama publica n. 38. sub fin. Quod nisi Index
faciat, punitur, quia dolosè agere presumitur
Bart. L. 4. § hoc autem ff. d. dam. inf. Hippol.
consil 56. n. fin. vol. 1. Quodq; item in caus.*

hæresis procedit, Gloss. e. fin. verb. indicijs de hæ-
ret. in 6. & commune ait Paris. consil. 2. n. 164.
lic. 4. Clarus pract. § fin. q. 49. n. 3. & quæst.
64. n. 1. Et totus processus nisi indiciorum copia
data sit, vitatur. Bertach. in repert. verb. Indi-
cium n. 30. per Bart. Ang. Imol. Dd. L. custodias
ff. de publ. indicijs. Geil. d. loco. Adeo si Reus in
tortura quid confitetur, nullius sit momenti, idq;
omnes tenere ait Simanc. De hæret. Tit. 52. n. 8.
& n. 35. per gloss. & dd. L. pen. ff. de quæst. Neq;
inquisitor Spineus licet Monachus tam insulsus
fuit, quin, antequam ad inquisitionem veniatur,
præcedere velit accusationes, defensiones, testes &
indicia sufficientia in Apol. contra Ponzinib. 2.
Et licet sit, qui, indicia dari deberi petenti so-
lum, existimet. Facile tamen cogitandum, me-
rum impronissum periculi instantis, rectum in-
dicium & consilium tollere deliberandi: in-
tensi enim doloris & timoris homo non est in
plenitudine intellectus ait Hippol. consil. 81. n.
19. & L. 1. ff. de sicar. & metus est maiori ho-
minibus supplicio, quàm si re ipsa malè affi-
ciantur, Simanc. d. Tit. 52. num. 36. ex Xe-
nophont. τῷ ἐπὶ κλέγος τῷ αἰδῷ. lib. 1. & c. & maior
vis ei, cuius animus est perterritus, quàm cui
corpus vulneratur, adfertur, Cic. pro Cecin. L.
nouissima, quod fals. tut. an.

VI. Si tempus & commoditas se defen-
dendi,

dendi, purgandi, & excipiendi daretur, con-
tra dicta & personas testium aut sociarum,
L. si non defendantur ff. de pœnis Bartol. L.
vnius § cogniturum ff. de questio. L. 2. C.
quorum appellat. non recip. Bald. L. ante
sententiam, C. quomodo & quando appellat.
Alex. consil. 476. pulchrè. Catald. de Syn-
dic. quest. 234. num. 148. Hippol. consil.
117. num. 8. Bossius Tit. de Inquisit. num. 70.
Iforna Tit. quæ sunt regalia verba Maiestas
Amed. c. qualiter de accusat. Ambert. de
Atramo. Tract. de quest. num. 12. Carer. de
heret. num. 82. Specul. Tit. de Inquisit. § im-
pugnatur, num. 16. Ferrar. in prax. in forma
Inquisit. num. 19. Nouellus Tract. ad defen-
sam cap. An iudicia pro Reo danda, &c. n.
17. Sprenger. in Malleo Part. 3. quest. 8. Et
ipse iudex debet ex officio absq; dicto vel fa-
cto alicuius querere defensiones Rei, secundum
Dd. L. 1. § fin. ff. de quest. Idq; faciet: quia
verbum debet importat necessitatem, ait Hippol.
consil. 51. vol. 1. per Tex. d. l. si non defendantur,
& per gloss. in clem. attendentes. Verbum debe-
bat de statu monach. Ord. carol. Art. 47. § Wan
in dem. Et ni Iudex Reo etiam non petenti de-
fensionū copiam offerat, & concedat, punitur L.
desortorem § si ad diem ff. de re mili. fa. L. 1. §

si quis ultro ff. de quest. L. lege Julia. ff. ad leg. Jul. de vi publ. c. cum inter § Inquisitioni de except. Alex. conf. 65. n. 1. vol. 1. Quia naturale est & omni iure atq; consuetudine permessa, Capol. conf. 42. n. 2. per L. ut vim ff. de Iust. & Iure. Nec valet consuetudo in contrarium Ioan. de Anan. conf. 5. 9. n. 1. Nec ullius arbitri libertas Hippol. in Pract. § constante N. 26. Anchar conf. 166. in princ.

VII. Si post unam torturam nulla sequeretur Dyn. Oldrad. Alber. Rein. & c. L. repeti ff. Odof. L. fin. cpl. fin. q. fin. ibi Cy. col. fin. C. de quest. Bart. L. fin. n. 1. ff. d. 1. & L. eos vers. & ideo ff. de fals. Bald. L. 2. n. 7. C. quorum appel. non recip. & in l. 1. C. de confessis in 19. Ang. L. si quis in gravi & moriens ff. ad Syllan. & de malef. verb. Quod fama publica. vers. Tertiò quero: n. 95. 96. & ibi Arimin. Faber, Rub. C. de quest. in fin. & de quest. col. vers. Quero quid: Paris in Synd. charta 326. Iacob de bel. vis. Pract. crim. lib. 3. cap. 14. ibi Ludo. verb. Assessores. Amed. de Synd. n. 112. Grl. de relaxat. carcerat. Tit. de relaxat. innocentis q. 2. Hippol. d. L. repeti n. 10. & in princ. § quoniam n. 2. Maran. praxi par. 6. de quest. in fin. Quod commune dicit Pertica pract. crim. lib. 3. cap. 12. per l. Bones & hoc sermone ff. de verb. signif. Alex. conf. 5. in casu n. 5. lib. 1. Carer in pract.

pract. crim. in princ. n. 139. aut fol. 95. n. 4.
Cranetta conf. 287. n. 7. ut ait Alb. & Hippol.
L. edictum n. 2. de quest. ff. quod id communi-
ter omnis mundus servat Boër decis. 163. n. 12.
Grammat. decis. 8. n. 9. & decis 96. n. 2. Di-
dac. pract. quest. 23. fol. 167. col. 1. Cæpolla conf.
crim. 32. n. 16. vers. nec potest Tyndar. Tract.
de testibus c. 3. in princ. Gand. Tract. malef. de
quest. Bodinus cap. 1. lib. 4. sub fin. argumento
verbor. Sunt, quæ res in questione, &c. Nec
tantum indicia, sed & vera probationes per tor-
turam eliduntur. Alex. L. unius § & quoniam
ff. de questio. Clarus § fin. q. 64. n. 38. per Go-
mer. Et ait Hippol. § nunc videndum n. 26.
Quod si ex plenis probationibus Iudex nolit Re-
um convictum, sed potius confessum damnare,
eumq; tortura subiciat: qui si eam sustineat, nec
confiteatur, debilitata sunt contra eum probatio-
nes, & creditur id verum, quod Reus dixerit,
quod Albericum egregie & singulariter in Rub.
C. de quest. n. 9. & L. indicium n. 2. d. t. dixif-
se ait Hippol. d. loco & Cæpol. conf. 32. Adeo
quod si in prima tortura pernegauerit, eo ipso li-
berandus sit, Simanc. de heret. tit. 52. n. 41. per
Plin. lib. 8. epist. ad Aristonem, nec amplius ve-
xandus aut interrogandus Alex. conf. 11. n. 12.
vol. 1. Cephal. consil. 164. n. 12. Mynsing. observ.
12. cent. 5. Dambh. in praxi cap. 38. n. 11. &
F S cap.

cap. 40. Et dicit Cyn. & Odo. d. L. fin. n. fin.
C. de quest. Indices neq; DEVM neq; legem ti-
mere, qui sine novis indicijs torturam repetunt,
quod o index menti tene dicit. Ferrar. Pract.
tit. de forma Inquisit. n. 21. in fin. Bonifac. de
Vital. Tit. qua indicia deb. preced. n. 12. Tex.
Ord. Carol. art. 61. Indicia porro nova hac à
primis specie & substantia distare, & ijs fortio-
ra esse debere peruenatum est, DD. d. L. repeti
Ang. d. loco Dambh. d. cap. 38. & c. Ziler.
consil. 75. num. 30. 31. lib. 1. & c. Ord. Carol.
art. 61.

Hac si fortassis ad aliquorum palatum non
faciunt, nil mihi sed legum scriptoribus succen-
seant, legant ipsi & perpendant. Si quid præ-
texere habent, per me demum licebit, sed vide-
rint, ne potentes potenter tormenta patientur.
Mortales sumus, & longa est, qua finem nescio
habere dies.

Et hæc sunt, quæ in presentiarum de Dia-
bolico, detestando, legibus & moribus legitimis
improbato mulierum balneo, seu manus lavatio-
ne, item, de impia hæresi potestatis anilis & Sa-
thanica dicere habui.

Supremus ille Iudiciorum præses DEVS,
qui Magistratui gladium, ceu Pelæi hastam, ad
bonorum securitatem, & malorum terrorem, ac
puni-

*punitionem commisit. Per FILII sui Salua-
toris nostri IESV CHRISTI faxit innocen-
tiam, ne cuspide obuersa pro medicamine vul-
nus; pro vulnere remedium detur, sed excussis
Diaboli prestigijs, Iustitiam non ex proprio, ut
Palladen ex Iouis, fingant cerebro, sed ut per le-
gitimos scripti Iuris tramites calumniantium
iniquitates opprimantur, boniq; tutela
& digno patrocinio per-
fruantur.*

Der

Der Marpur-
gischen Theologen bericht /
an den Graffen zu N. wider
die Wasserprobe
der Hexen.

Wolgeborner Graffe
Gnediger Herr / E.
G. sind vnser andech-
tiges Gebet vnd willig-
ge dienste vnterthenig-
lich bereide zuuorn/etc.

Gnediger Herr / E. G. schreiben ha-
ben wir vntenbenante empfangen / sei-
nes Inhalts verlesen / Vnd das viel
derselben Vnterthanen der Zeuberey
bezüchtiget werden wollen / darab ver-
nommen / Trag mit E. G. vnd dero löb-
lichen Graffe vnd Herrschafften ein
Christlich mitleiden. Wünschen vnd
bitten von herzen / das G D I E den
betrug vnd gewalt des bösen Feindes
gnediglich stewart vnd wehren wolle.

Kon:

Konten daneben auff die vorge-
brachte Hauptfrage/ E. G. zum berichte/
vntertheniglich nicht verhalten/ das wie
in vnser einfalt/ das angedeutete Experi-
mentum/ die verdeckte Personen auff
Wasser zuwerffen / vnd daher von ihe-
rer schult oder vnschult zu vrtheilen
nicht approbiren / oder vor Christlich
halten. Vnd demnach auch E. G. als
deroselben örter hohen Obrigkeit / dazu
nicht rathen können / Dann so sichs
gleich mit demselben experimento also
erhielte / vnd der euentus erfolgete / das
nemlich die schuldigen im Wasser vnter-
gehen/ die vnschuldigen aber empor blei-
ben/ oder hinwiderumb die vnschuldigen
zu boden fahren/ die schuldigen aber vber
sich schweben bleiben. So ist es doch
gewiß / das diese dinge keine vrsache in
der natur haben können / Sintemalen
es derselben lauff vnd ordnung stracks
zu wider / das ein menschlich Leib beuor-
ab/ wenn derselbe gebunden / sich weder
regen noch bewegen kan/ auff dem Was-
ser nicht vntergehen solle.

Dem

Demnach / wann solches geschicht/
muß es nothwendiglichen von einem an-
dern principio herrühren / entweder von
G O T T / Als in den Euangelischen
wunderwercken / Da Christus / wie
auch sein Jünger Petrus auff dem Was-
ser wandelen / vnd nicht zu bodem gehen/
Matth. 14. Oder aber von dem Sas-
than / welchem / da es ihme von G O T T
verhenget / nicht schwer ist einen Men-
schen / er sey gleich der bezüchtigte Zeu-
berer schuldig oder vnschuldig / im Was-
ser empor zu halten.

Nun können wir aber diß experi-
mentum nicht G O T T zuschreiben / in an-
sehung / das nirgend in der heiligen
Schrift einig gebot / verheißung / weis-
sagung / zeugnuß oder Exempel zu fin-
den / das bey erkündigung der Zauberey
G O T T extraordinariē ein solch Göttlich
wunderwerck thun wölle / oder jemals
gethan habe / oder ein solches zuuersu-
chen / befohlen habe / Inmassen auch die
frommen Heiligen / wenn sie in Lebens
gefahr

gefahr vnschuldig gekommen / sich nie-
mals auff dergleichen experimenta be-
ruffen / ihr vnschult damit zu beweisen/
neben deme / das sonderlich in diesen
lesten zeiten / die gab der Wunders-
zeichen auffgehöret / Vnd da jemand
durch solch experimentum sein innocen-
tiam erweisen / wolte er viel mehr GOTT
damit versuchen vnd erzörnen / vnd aus
Glauben es nimmermehr vernehmen
könnte / Sintemal der Glaube nicht be-
stehen kan / da er nicht grund hat. In
GOTTES Wort wir aber bey diesem
Wercke einigen grunde oder zeugnüß
der Schrifft nicht sehen oder besin-
den.

Die weil dann diß experimentum sei-
nen vrsprung / weder von GOTT noch
aus der natur vnd natürlichen vrsachen
hat / so wil folgen / das es vngeweißelt
vom Sathan herrüre / welcher / permit-
tente DEO / die Leute (sie sein gleich der
verdampften Zauberey schuldig oder
nicht) in was er seines gefallens entwe-
der

Demnach / wann solches geschicht /
muß es nothwendiglichen von einem an-
dern principio herrühren / entweder von
G O T T / Als in den Euangelischen
wunderwerken / Da E Hristus / wie
auch sein Jünger Petrus auff dem Was-
ser wandelen / vnd nicht zu bodem gehen /
Matth. 14. Oder aber von dem Sas-
than / welchem / da es ihme von G O T T
verhengeet / nicht schwer ist einen Mens-
chen / er sey gleich der bezüchtigte Zeu-
beren schuldig oder vnschuldig / im Was-
ser empor zu halten.

Nun können wir aber diß experi-
mentum nicht G O T T zuschreiben / in an-
sehung / das nirgend in der heiligen
Schrift einig gebot / verheißung / weis-
sagung / zeugnuß oder Exempel zu fin-
den / das bey erkündigung der Zeuberen
G O T T extraordinarie ein solch Göttlich
wunderwerck thun wolle / oder jemals
gethan habe / oder ein solches zuuersu-
chen / befohlen habe / Inmassen auch die
frommen Heiligen / wenn sie in Lebens
gefahr

gefahr vnschuldig gekommen / sich nie-
mals auff dergleichen experimenta be-
ruffen / ihr vnschult damit zu beweisen/
neben deme / das sonderlich in diesen
lesten zeiten / die gab der Wunder-
zeichen auffgehöret / Vnd da jemand
durch solch experimentum sein innocen-
tiam erweisen / wolte er viel mehr & Gott
damit versuchen vnd erzörnen / vnd aus
Glauben es nimmermehr vernehmen
könnte / Sintemal der Glaube nicht be-
stehen kan / da er nicht grund hat. In
Gottes Wort wir aber bey diesem
Wercke einigen grunde oder zeugnüß
der Schrifft nicht sehen oder besin-
den.

Dieweil dann diß experimentum sei-
nen vrsprung / weder von Gott noch
aus der natur vnd natürlichen vrsachen
hat / so wil folgen / das es vngeweißelt
vom Sathan herrüre / welcher / permit-
tente DEO / die Leute (sie sein gleich der
verdampften Zauberey schuldig oder
nicht) in was er seines gefallens entwe-
der

der kan empor heben oder sincken las-
sen.

Dannoch vnsers vnterthenigen er-
achtens / keine Christliche Obrigkeit /
bona conscientia / sich in ein solch verdeck-
tig Werck einlassen mag / Als durch wel-
ches dem bösen Geist / beydes sein ge-
walt vnnnd seinen muchwillen heimlich
zuüben / Thür vnd Thore auffgesper-
ret / das er diese vnd dergleichen suspi-
cion in der Menschen hertzen bekreffti-
ge / vnd doch nachmals mit dem empor
heben oder sincken lassen / seines gefal-
lens spiele / schuldigen Personen dauon
helffe / vnschuldige aber zum höchsten
grauire / vnnnd sie in mehrren verdachte
schaden / vnd verderben Leibes vnd Le-
bens bringen möge / Dann einmal ihme /
als einem abgesagten Feinde Mensch-
liches geschlechtes nimmermehr zu tras-
wende ist.

Weiln dann nun / Gnediger Herr /
im jetzt gethanem bericht / die nichtigkeit
dieses

dieses experimenti gnugsam / als wir
verhoffen / dar gethan / können E. G.
nach deren hohen verstand selbst gnedig
ermessen / das huiusmodi suspectum me-
dium an die hand zunehmen / bedenk-
lich. Dann obwol ein guter finis dars
unter gesucht vnd spectirt wird / damie
man zur erkündigung der Warheit
kommen müge. So ist doch jeko an-
gezeiget / wie gefehrlich vnnnd mislich/
vnnnd jetzt berürten finem zuerlangen/
vndienstlich mittel es sey / vnd wie dars
auff / als auff eine beständige regula nicht
zubawen / Weil es von einem so vers-
dehtigen vnnnd lügenhafftigen autore
her kommet. Vnd da es gleich mit
allen Exemplen gewiß einschlahen sol-
te / als wir nicht glauben können / je-
doch / weil das mittel an sich selbst nicht
richtig / so mag es auch einen guten
finem daraus zubringen / nicht gebrau-
chet / Sondern nach der Regul S. Paus-
li / Non sunt facienda mala, vt eueniant
bona, sol aller dinges vnterlassen wer-
den.

Ist also schleißlich vnser vntertheniges bedencken / das man die in Gottes Wort vnd weltlichen Rechten / zugelassene mittel an die hand nehme / Vnd wie wir nicht rathen können / wofern Personen dieser verdamten Sünde der Zeubererey gewißlich vberzeugt / das man sie vngestraffet lasse / Als hier sagen / wann man nicht vnfeilbare Argumenta hat / halten wir das vorsichtiglich zufahren / Sintemal die schaden / so etwa den Menschen oder Viehe zugefüget werden / nicht allwegen den Menschen zu zuschreiben / Dann der leidige Sathan auch selbst für sich / vnd ohn alles zuthuen der Zeubererey oder Zeuberinnen / solche schaden zufügen kan / Wie er den geduldigen frommen Manne Job an Kindern / Hauß / vnd Gütern / Viehe / vnd an seinem eigenen Leibe gewaltiglich angegriffen / vnd doch kein einige Zeuberinnen dazu gebraucher hat.

Welches auff E. G. gnediges begeren / wir in vnterthenigkeit zur antwort

wore nicht können verhalten / Vnd
ihnen hirmit E. G. in schutz des All-
mechtigen / mit andechtigen vnd gleubis-
gen gebete vnterthenig befehlen. Datum
Marpurg den 2. Octob. Anno 1583.

E. G.

vnterthenige

Daniel Arcularius, Rector Acad.
Marpurgensis, & S. Theologiae
ibidem Professor.

Helfricus Herdemius, Superin-
tendens Ecclesiae Marpurgensis
Pastor,

Egidius Hunnius Theologus, D.
& Professor.

Ioannes Schmit Diaconus Eccle-
siae Marpurgensis.

CONDEMNATORIA SENTENTIA IN IUDICES A
PIS ORTHODOXISQUE IMPERATORIBUS Leone & Alexandro pronuntiata.

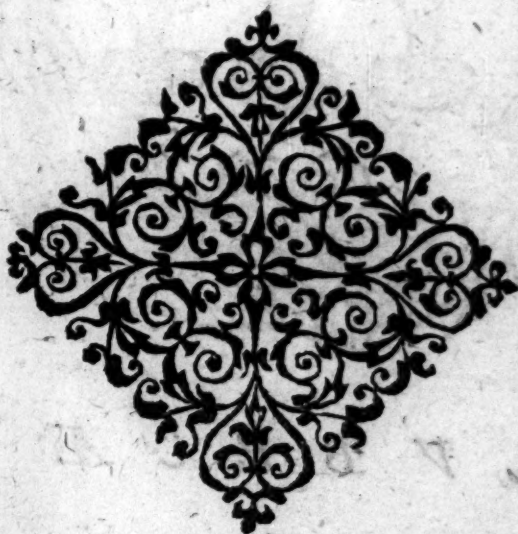

XISTIMO equidem eorum neminem, qui iudiciario fungitur munere, eò vnquam stuporis aut inscitiae prorupturum, vt aliter quam ex præscripto Legum iudicium sententiamue ferre audeat. Quod si quis in tantam euaserit dementiam, reus peractus, eas deperdet pœnas, quæ legibus sunt irrogatæ. Sin fortè nos effugerit, peruigilem tamen, atq; insomnem oculum cui nihil non quantumlibet occultum sit, patere potest, effugere non poterit. Tametsi idipsum imprecationibus quoq; dirisq; execrationibus stabilire ac firmare, non ab re alienum censuimus. Inueniat itaq; iste & DEVM, & cœlestes omnes atq; incorporeas potestates sibi nunquam non aduersantes. Immatūrè ex hac vita excidat, potius quàm
exce-

excedat; Incommodis insuper afficiatur
perpetuis, ipsius ædium fundamenta ignis
tandem deuoret, Et posteritas eò rediga-
tur inopiæ, vt panem ostiatim quæritet.
Atq; hæc iure sanè optimo, propterea quod
leges, quas liberrimas esse oportuit, ser-
uas quodammodo, atq; captiuas effe-
cit, fictorum, prauorumq;
iudiciorum.

οὐκ ἔστιν ἕπαισι λῶντα τὸτ' ὃ πέσομαι.

L V B E C Æ

In Officina Typographica
Assweri Crögeri

M. D. XC,

